LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ
THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje 12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 34 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Antradienis, Gegužės (May) 5, 1970, Ozone Park, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Metai 59-ieji

KRISLAI

Žadėjo vieną, duoda kitą
Kas jį padrąsino?
Pasaulis stebisi jos kantrybe
Reikšmingi ženklai
Drastiškos bausmės
Daug norinčių važiuoti
Šį sekmadienį

A. Bimba

Dar tik prieš keletą dienų prezidentas Nixonas iškilmingai pažadėjo iš Vietnamo ištraukti 150,000 amerikiečių. Laukėme, kada jis tą darbą pradės.

Na, tai jis ir "pradėjo": vietoje gražinti jaunus vyrus namo ir siaurinti karo veiksmą, jis karą išplėtė į Kambodiją. Toks baisus Amerikos žmonių suvylimas!

— — —

Kas prezidentą prie tokio pavojingo žygio padrąsino? Pagrindiniai, kalti tie patys žmonės. Jeigu būtų dvigubai didesnėmis masėmis prieš Vietnamo karo tęsimą protestavę pereito balandžio 15 dieną, negu tai buvo daroma prieš metus laiko, jis nebūtų drįsęs karo veiksmus pradėti ir Kambodijoje. Bet, kaip žinia, išėjo priešingai: tos prieškarinės manifestacijos buvo pusiau mažesnės, negu 1969 metais.

Prezidentas išaiškino, kad tie žmonės su juo, arba jie nebe paiso, kur jis juos už nosies nuves.

Viskas turi savo kainą—net ir apsileidimas arba nepaisymas.

— — —

Nejaugi Kinija leis Amerikai okupuoti visą Indokiniją ir savo armijas pasistatyti prieš pat jos sienos? Pasaulis stebisi ir klausia: kas čia — kantrybė ar bejėgybė?

O gal visko po truputį. Aišku, kad nei Tarybų Sąjunga, nei Kinija karo nenori. Amerika tuo naudojasi. Nixonas mano, kad jis Kambodiją užims pirma, negu Kinijos vyriausybė susiorientuos, ką daryti, ko griebtis.

Bet, žinoma, vieną gražią dieną mūsų prezidentas gali pamatyti, kad jis eina per toli, mojasi per aukštai. Panašiai buvo su Johnsonu ir Pietų Vietnamu.

Bet, iš kitos pusės, ką jis paiso. Juk keli desėtkai tūkstančių jaunų amerikiečių paguldė galvas Vietnamo džiunglėse, o Johnsonui nė vienas plaukas nuo galvos nebuvo tame kare nurautas...

— — —

General Motors ir Fordo korporacijos skundžiasi, kad jų pelnai per šių metų pirmą ketvirtį sumažėjo daugiau kaip 30 procentų. Taip pat serga New Yorke akcijų birža. Korporacijų šėrai krinta.

Šitie ženklai ką nors reiškia Jie mūsų kapitalistinei ekonomikai gero nežada. Jie gali pasirodyti pirmosiomis ekonominės depresijos kregždėmis... Daug kas to bijo.

— — —

Prieš porą metų šalia So. Carolinos sostinės Columbia keletas drąsių jaunų žmonių, priešmilitariniai nusiteikusių, įsteigė kavinę. Jiems puikiai sekėsi. Į kavinę užeidavo daug armijon pašauktų naujokų.

Valdžia griebėsi drastiškų žygių prieš kavinės savininkus. Jų įstaigą ji uždarė, o juos suareštavo. Teismas dabar juos nubaudė šešerių metų sunkiųjų darbų kalėjimu.

Nubaustieji Leonard Cohen iš Valley Stream, N. Y., William A. Balk iš Columbia, Ohio, ir Duane Ferrere iš Rochester, N. Y.

— — —

Labai daug Amerikos lietuvių šiemet ruošiasi aplankyti Lietuvą. Numatomos net kelios grupės. Daugiausia vyks per New Yorko Union Tours agentūrą. Ji gerai keleiviams patarnauja.

Vienas geras dalykas, tai kad šiemet Lietuvoje turistai galės ilgiau paviešėti ir, apart Vilniaus, pabūti Kaune, Druskininkuose ir Trakuose.

— — —

Visi šios plačios apylinkės lietuviai turėkite mintyje, kad šį sekmadienį, gegužės 10 dieną, Laisvės salėje turėsime susitikimą su įžymiuoju Vilniaus operos solistu Vaclovu Daunora. Tai reta proga.

AMERIKIEČIAI JAU KARIAUJA KAMBODIJOJE

Washingtonas. — Gegužės Pirmąją, kai visame pasaulyje demonstruojama už taiką, tūkstančiai ir tūkstančiai iš Pietų Vietnamo įsiveržė į Kambodiją kartu su Saigono karo daliniais ir kariauja su partizanais.

Prez. Nixonas balandžio 30 d. padarė per televiziją pranešimą apie įsakymą veržtis į Kambodiją. Jis sakė, kad Kambodijoje prie Pietų Vietnamo rubežiaus yra įsitvirtinusios "komunistų jėgos" iš Pietų Vietnamo ir Šiaurės Vietnamo. Todėl Nixonas nusitarė "komunistus išnaikinti" Kambodijoje.

Nixono įsakymu dabar nuolat skraido amerikiečių lėktuvai ir mėto bombas ant "komunistų įsitvirtinimų". Kaimai ir miesteliai dega. Visa karinė jėga panaudota "greitai pergalei", kad į aštuonetą savaičių "išnaikinus komunistus". O komunistais Nixonas apskelbia visus tuos, kurie kovoja prieš Amerikos imperializmą, prieš Amerikai parsidavusią valdžią, už savo šalies laisvę ir nepriklausomybę.

Visame pasaulyje kyla pasipiktinimas Nixono žygiais Kambodijoje. Iš visur protestai didėja. Net ir republikonai šiuo klausimu suskilo. Jie mano, kad Nixonas smarkiai nupuldė savo partijos vardą ir sekamiems rinkimams smarkiai pakenkė.

Nixonas pasakė, nors jis ir nebegalėtų kitais rinkimais laimėti, tai geriau būti vieno termino prezidentu, bet laimėti karą. Jis jokiu būdu neleisiąs Amerikai pralaimėti karą.

Karo praplėtimu daugelis kongresmanų ir senatorių nepatenkintai kalba, kad Kongresas nebuvo iš anksto informuotas apie Nixono žygius. Prasidėjo Kongrese diskusijos tuo klausimu.

Taikos kovotojai kviečia visus karo priešus protestuoti prieš Nixono žygius Kambodijoje.

Saigono militarinis tribunolas priešingas konstitucijai

Saigonas. — Pietų Vietnamo Aukščiausiasis Teismas patvarkė, kad 1962 metais sudarytas specialus militarinis tribunolas — nekonstitucinis.

Tai didžiulis 32,000 streikuojančių studentų laimėjimas. Jau visą balandžio mėnesį jie streikavo prieš militarinį tribunolą, kuris skiria žiaurias bausmes kovojantiems už demokratiją studentams.

Generalinis streikas Italijoje

Roma. — Visos trys darbo unijų federacijos paskelbė generalinį streiką balandžio 29 d. Tą dieną neišėjo joks laikraštis, sustojo transportacija, užsidarė bankai, dirbtuvės, mokyklos, paštas.

Darbo unijos reikalauja svarbių reformų mokslo sistemoje, sveikatos tarnyboje, taksų sistemoje, butų klausimu. Jie taipgi kovoja prieš prekių kainų kilimą, reikalauja aukštesnio atlyginimo.

Turkai prieš JAV imperializmą

Istambulis.—Turkijos nacionalinė jaunimo draugija, mokytojų unija ir socialdemokratų federacija pasisakė už gynimą savo šalies nepriklausomybės, kuriai pavojų sudaro amerikinis imperializmas. Ragina valdžią atsipalaiduoti nuo Jungtinių Valstijų.

Tuo klausimu buvo suruošta nemaža demonstracijų, masinių susirinkimų. Kartu kovojama prieš Turkijos reakcionierius, kurie glaudžiai veikia su Amerika.

TSRS įstatymas prieš vandenų teršimą

Maskva. — Tarybų Sąjungos valdžia paskelbė suformuotą įstatymą prieš ežerų ir upių vandenų teršimą. Įstatymo projektas bus perduotas Aukščiausiosios Tarybos suvažiavimui priimti.

Suvažiavimas įvyks birželio mėnesį ir tuomet bus patvirtintas įstatymo projektas.

Lenino idėjos padėjo Kubai laimėti

Havana. — Kubos premjeras Kastro Lenino šimtametiniame minėjime pasakė, kad Lenino idėjos padėjo Kubos liaudžiai laimėti revoliuciją.

Kastro pasmerkė pseudorevoliucionierius, kovojančius "leninizmą ir Tarybų Sąjungą." Čia jis taikė Kinijos Mao sekėjams.

Bonna. — Vakarų Vokietijos Kompartija pasiuntė valdžiai protestą už pardavinėjimą tankų Ispanijos Franko.

Studentai protestuoja

Saigonas, P. Vietnamas.— Šimtai studentų, nešini vėliavas ir iškabas, demonstratyviai atžygiavo prie teismabučio, kuriame teisiami studentai už reikalavimą baigti karą.

Teisiamieji kaltinami šalies išdavyste ir jiems grėsia ilgų metų kalėjimas. Prieš teismą ir teismo metu juospolicija žiauriai kankino.

Trafikas padidės 51%

Philadelphia, Pa. — 1969 metais Jungtinėse Valstijose buvo užregistruota automobilių, sunkvežimių ir autobusų 104,700,000.

Keystone Auto klubas pranašauja, kad 1990 metais Jungtinėse Valstijose bus 158,600,000 automobilių, sunkvežimių ir autobusų arba 51.4 proc. daugiau.

Guernica. — Ispanijos policija puolė kelių šimtų jaunuolių demonstraciją prieš fašistinę valdžią.

Alkanųjų skaičius didėja Jungtinėse Valstijose

Washingtonas.— Kongresas išklausė National Nutrition Survey direktoriaus Arnold Schaefer raportą. Raportas tiesiog nustebino įstatymdarius, nors iš jų mažai kas šiuo svarbiu raportu domėjosi.

Dr. Schaefer buvo Sveikatos, Švietimo ir Labdarybės departamento įgaliotas pravesti tyrinėjimus Texas ir Louisiana valstijose. Jis ten nuvykęs surado baisią padėtį. Šimtai tūkstančių vaikų, suaugusių ir senelių badaujančiai gyvena. Daugelis jų baisiai suvarginti. Stoka jiems vitaminų.

Louisiana valstijoje 37.5 proc. priešmokyklinio amžiaus vaikų nuo alkio turi mažakraujystę ir kitokias ligas. Mokyklinio amžiaus 48.5 proc. vaikų turi įvairius trūkumus.

Ligos ir mirtingumas tarp alkanųjų smarkiai didėja. Texas valstijoje dar blogiau. 79.5 proc. priešmokyklinio amžiaus vaikų turi vitaminų stoką dėl nedavalgymo. Abelnai imant, 80 proc. vaikų turi badavimo ženklų.

Daugelio šeimų metinės pajamos siekia $1,800 ir žemiau. Su tokiomis pajamomis šeimai pragyventi labai sunku.

Rodezijos katalikai kovoja rasinę diskriminaciją

Salisbury. — Rodezijos katalikų bažnyčios vadovybė pasiuntė baltųjų rasistų valdžiai ultimatumą. Vyskupai pareiškė, kad toliau negalės toleruoti rasinės diskriminacijos.

Jeigu valdžia ir toliau trukdys tarprasines pamaldas, neleis desegreguoti mokyklų, vyskupai sako, tuomet katalikų mokyklos, ligoninės, našlaičių ir senelių namai ir šalpos įstaigos visoje šalyje bus uždarytos.

Pareiškime nurodoma, kad toliau nebegalima toleruoti vis didėjančios rasinės diskriminacijos.

Vietkongas smerkia JAV įsikišimą į Kambodiją

Paryžius. — Pietų Vietnamo revoliucinės valdžios delegacijos galva pasmerkė Jungtinių Valstijų įsikišimą į Kambodijos reikalus.

Jis aiškina, kad Jungtinių Valstijų ginklai ir karo patarėjai jau veikia Kambodijoje. Jie padeda Amerikai parsidavusiai valdžiai slopinti liaudies sukilimus.

Washingtonas. — Senatorius Kennedy sako, kad visa mūsų apšvietos sistema randasi krizėje. Jis siūlo daugiau pinigų skirti tam svarbiam reikalui.

Indokinijos vadų atsišaukimas kovoti Amerikos imperializmą

Vietkongo radijas pranešė, kad išlaisvintoje Pietų Vietnamo dalyje įvyko keturių Indokinijos valstybių liaudies atstovų susirinkimas, kuriame buvo priimtas atsišaukimas, kviečiant tų šalių liaudį kovoti prieš Amerikos imperializmą iki pilnos pergalės.

Atsišaukimą pasirašė buvęs Kambodijos valdžios galva princas Sihanoukas, Laoso patriotinio fronto vadovas princas Souphanouvongas, Vietkongo vadovas Thos ir Šiaurės Vietnamo premjeras Kongas.

Tarybų Sąjungos premjeras Kosyginas užgyrė atsišaukimą ir pasižadėjo padėti Indokinijos kovojančiai liaudžiai prieš JAV agresiją.

13 bilijonų dolerių Vietnamo karui į dvyliką mėnesių

Washingtonas. — Buvęs Biudžeto Biuro direktorius Schultze apskaičiavo, kad Vietnamo karas kainuos Jungtinėms Valstijoms tarp 12 ir 13 bilijonų dolerių į 12 mėnesių prasidedant su liepos 1 d.

Savo apskaičiavimą jis pridavė Senatiniam Užsienio Reikalų Komitetui, kuris šiuo metu svarsto Vietnamo karo išlaidas.

Kiti biudžeto ekspertai mano, kad prez. Nixonui praplėtus karą į Laosą ir Kambodiją teks dar didesnes sumas išleisti.

Arabai paskelbė bado streiką

Roma. — Čia gauta žinių, kad arabai politiniai kaliniai Izraelyje paskelbė bado streiką. Jie reikalauja baigti politinių kalinių kankinimą, pagerinti kalėjimuose sąlygas, laikytis žmoniškumo teisių, baigti agresija arabų žemėse.

Izraelio Komunistų Partijos laikraštis "Zu Gadarech" pasisakė už solidarumą su badaujančiais arabais kaliniais. Kompartija pasiuntė telegramą premjerei Meir su reikalavimu paleisti politinius kalinius, be teismo laikomus kalėjimuose.

EKSTRA

Saigonas. — Visomis oro jėgomis amerikiečiai pradėjo vėl bombarduoti Šiaurės Vietnamą. Kasdien daugiau kaip šimtas lėktuvų toli Š. Vietnamo teritorijoje naikina "militarinius" punktus. Sakoma, akd nuo stoliai padaromi labai dideli..

Hanojus. — Šiaurės Vietnamo vyriausybė sako, kad atnaujinimas bombardavimo Paryžiaus derybų tęsimą padaro negalimu. Jos buvo pradėtos su ta sąlyga, kad bombardavimas Š. Vietnamo bus nutrauktas.

Pnompenh, Kambodija.— Čionai amerikiečių militarinė komanda iš Saigono atsiuntė dviejų tūkstančių gerai paruoštų ir ginkluotų pasamdytų kambodiečių padėti Kambodijos militarinei valdžiai išsilaikyti galioje. Be tokios pagalbos ji neatsilaikytų prieš Kambodijos liaudį.

Saigonas. — Liaudies armijos beveik visame Pietiniame Vietname pradėjo ofensyvą. Viename mūšyje 15 amerikiečių užmušta, o 79 sužeisti.

Satum, Kambodija.—Daugiau kaip 10,000 amerikiečių ir jų talkininkų dabar kariauja Kambodijoje. Skelbiama, kad kol kas nuostoliai dar nedideli. Pasirodo, kad Kambodijos liaudiečiai žinojo apie ruošiamą invaziją ir pasitraukė į naujas pozicijas.

Streikuoja 37,000 namų statytojų

Morgantown, W. Va. — Balandžio 1 d. paskelbė streiką namų statytojų unijos. Streikas paliečia daugiau kaip 37,000 šios valstijos namų statytojų.

Derybos su kompanijomis nevyksta. Streikieriai reikalauja pakelti 98 c. į valandą algos ir kitų pagerinimų ..

Amerikiečiai giria Kubos tvarką

Saint John, Kanada. — 647 amerikiečiai jaunuoliai grįžo Kubos laivu iš Kubos, kur dirbo du mėnesius prie kirtimo cukrinių nendrių.

Jie visi sakė, kad porą mėnesių sunkiai dirbo, bet buvo labai gerai kubiečių užlaikyti. Jie giria Kastro valdžią.

Baltimore, Md. — Policija užpuolė Juodųjų Panterių partijos raštinę ir areštavo 10 panterių.

LAISVE

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	5.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per year	$10.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	$5.50
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Lenino idėjos ir Afrikos šalyse

CENTRINĖS Afrikos Respublikos sostinėje Bangui buvo duota visos valandos radijo programa atžymėjimui Lenino 100-ųjų gimimo metinių. Programa buvo pradėta šiais žodžiais: "Leninas priklauso visai žmonijai, jo idėjos nemirtingos". Programoje buvo plačiai nušviestas Lenino idėjų poveikis į Afrikos liaudies kovas už išsilaisvinimą iš kolonialės priespaudos.

O Nigerijos sostinėje Lagos įvyko Lenino gimimo 100-sioms paminėti oficialus visuomeninis susirinkimas. Jame kalbėjo Nigerijos apšvietos komisionierius W. Brings. Jis pasakė, kad šio "didžiojo pasaulio pakeitėjo (Lenino) idėjos gyvuos amžinai".

Tai laikoma svarbiu įvykiu Afrikos tautų istorijoje. Tas parodo, kad ir juodųjų žmonių tautose marksistinės-lenininės idėjos pradeda užkariauti liaudies mases.

Ir negali surasti nesusitepusio

VISKAS rodos, kad prezidento Nixono naujasis kandidatas į Aukščiausiąjį Teismą Mr. Harry A Blackmun laimės Senato užgyrimą. Advokatų Susivienijimo vadai jo kandidatūrą užgyrė su pagyrimu. Daugumoje senatorių esanti nuomonė, kad šį kartą reikia patenkinti prezidento užsispyrimą savo minčių žmogų įpiršti į Aukščiausiąjį Teismą.

Bet ir šis prez. Nixono kandidatas nėra pilnai švariomis rankomis. Paaiški, kad jis, kaipo federalinis teisėjas, turėjo reikalą su trimis kapitalistinių korporacijų bylomis. Ir visuose trijuose atsitikimuose jis nusprendė korporacijų naudai. Kai kam toks jo pasielgimas nebuvo aiškus. Jiems atrodė, kad tos korporacijos turėjo bylas pralaimėti.

Tik dabar visa "paslaptis" pilnai išsiaiškino. Pasirodo, kad visose tose korporacijose teisėjas Blackmun turi po gerą pluoštą šėrų, tai yra, turi jose įvesdinęs tūkstančius dolerių. Tai kaipgi jis spręs prieš savo interesus?!

Kiek tame tiesos?

IZRAELIS paleido į pasaulį gandą, kad būk tarybiniai lakūnai skraidą Egipto lėktuvais. Tiesa, girdi, kol kas jie dar neatskrenda ant Izraelio ir jo nebombarduoja, bet jie paruošia egiptiečius tokiems žygiams.

Esąs naujas ir didelis pavojus. Kaip nuo jo apsiginti? Aišku, Amerika turi tuojau duoti Izraeliui geriausių ir vėliausių karinių lėktuvų ir šiaip didesnės militarinės paramos "gintis". Tuo klausimu užsuktas propagandos aparatas. Ja siekiama paveikti arba "suminkštinti" mūsų vyriausybę. Ruošiamas kreipimasis į Kongresą dėl paskyrimo daugiau lėšų Izraeliui paremti.

O tai, suprantama, labai didina Amerikos dar platesnio į Vidurio Rytų konfliktą įsivėlimo pavojų. Sakoma, kad tuo pavojumi yra labai susirūpinę kai kurie senatoriai bei kongresmenai. Deja, nesigirdi, kad jie tokiai tendencijai aktyviškai priešintųsi.

Ruošia pasiteisinimą

PRANEŠAMA, kad prieš keletą dienų įvyko pasitarimas Indokinijos (Vietnamo, Tailando, Kambonijos ir Laoso) reikalais. Jame dalyvavę atstovai iš Š. Vietnamo, nuo Pietų Vietnamo laikinosios revoliucinės valdžios, nuo Laoso Pathet Lao (liaudies fronto) ir Kambodijos liaudiečių. Pasitarime dalyvavęs ir buvęs Kambodijos valstybės galva princas Sihanouk. Pabrėžiama, kad tarpe dalyvių buvo Š. Vietnamo premjeras Phan Van Dong ir Vietkongo atstovas Nguyen Huu Tho. Pasitarimo dalyviai vienbalsiai nutarę sudaryti bendrą frontą prieš Amerikos imperializmą.

Ryšium su aštrėjimu konflikto Kambodijoje, Kinijos valdžia išleido Amerikai aštrų persergėjimą, kad jinai pilnai atsakys už karo į Kambodiją išplėtimo pasėkas. Tai aiškinama, kad Kinija galvoja arba ruošiasi aktyviškiau įsitraukti į suminėtų šalių liaudies kovą prieš Amerikos imperializmą ir Saigono militarinę valdžią, kuri pasilaiko tiktai Amerikos ginklais. Vadinasi, šiame pasaulio kampe įtampa dar vis didėja, susikirtimas aštrėja, dar didesnio karo grėsmė auga dienomis.

Nacių kankinio sūnus nacių partijos vadas

Chicago. — Dachau koncentracijos stovykloje kankintas žydas Max Collin išvarė iš namų savo sūnų Frank, kaip hitlerininką.

Frank Collins, 25 metų amžiaus, dabar yra nacistinės White People's Socialist partijos vadas. Tėvas nenori daugiau jo matyti.

Portland. — Oregono ir Washingtono valstijų gubernatoriai kreipėsi į federalinį teismą su reikalavimu sulaikyti iš Okinavos atvežimą nervų gazų.

Kas ką rašo ir sako

MATO NAUJOS INVAZIJOS PAVOJŲ KUBAI

"Daily World" redaktorius Joseph North tame laikraštyje bal. 28 dieną kreipia dėmesį į Kubos premjero Castro persergėjimą, kad Jungtinių Valstijų valdžia iš tikrųjų planuoja naują invaziją, o gal visą eilę invazijų. Jis nurodo įvykius Baracoa provincijoje, kur susikirtimuose su kontrrevoliucionieriais krito penki Kubos kareiviai. Kaip žinia, tie kontrrevoliucionieriai susiorganizavo, apsiginklavo Jungtinėse Valstijose ir iš šios šalies slaptai nuvyko į Kubą darbuotis. Sakoma, kad beveik visi jie tapo nukauti arba suimti.

Šitie įsiveržėliai negalėjo tokio žygio imtis be Amerikos valdžios žinios. Galimas daiktas, kad jų pasiuntimas buvo pirmas išbandymas, kokioje padėtyje yra Kubos karinės jėgos.

Toje pačioje laikraščio laidoje įdėta įdomi žinia iš Kuboje įvykusio susirinkimo paminėti Lenino 100-ąsias gimimo metines. Tai buvęs milžiniškas susirinkimas. Jame kalbėjo Fidel Castro, Kubos Komunistų Partijos pirmasis sekretorius. Jis, tarp kitko, pasakė, kad "Marksizmas-leninizmas yra vienintėlis tikrai revoliucinis politinis mokslas šių dienų pasaulyje". Jis pasmerkė tuos, kurie "puola leninizmą ir Tarybų Sąjungą". Jis išvadino psiudorevoliucionieriais, tai yra, tik nuduodančius revoliucionieriais, tuos, "kurie pamiršo, kokią pagalbą Tarybų Sąjunga suteikė ir suteikia visiems pasaulio žmonėms, kovojantiems už išsilaisvinimą."

Castro pasakė, kad tokių psiudorevoliucionierių nusistatymas "lošia į imperializmo rankas". Jis pabrėžė, kad nesulaužoma draugystė riša Kubos ir Tarybų Sąjungos žmones.

Castro priminė, kad 'be Spalio revoliucijos ir Tarybų Sąjungos buvimo Kuba nebūtų galėjusi išsilaisvinti iš imperialistų viešpatavimo ir tapti pirmąja socialistine valstybe šiame kontinente.

TAI LABAI PROTINGAS DVASININKAS

Brooklyno pranciškonų "Darbininkas" (bal. 24 d.) sumanė sumenkinti Rusijos ortodoksų bažnyčios patriarchą Aleksiejų, bet iš tikrųjų jį parodė gan protingu žmogumi. Jiems primetamos nuodėmės yra tokios, kurios padarė jį galvojančiu žmogumi.

Prašome pasiklausyti:

Su Lenino 100 metų gimimo sukakties iškilmėm Maskvoje sutapo Rusijos ortodoksų bažnytinės galvos Maskvos patriarcho Aleksiejaus staigi mirtis — balandžio 18.

Iš jo veiklos aprašymo spaudoje atrodo, kad išgyvenęs 92 metus, išbuvęs patriarchu nuo 1945, **jis buvo tokis, kokio Rusijos komunistinės valdžios interesam reikėjo.** Jis vykdė valdžios uždavinius: pagarbino Staliną kaip "Dievo duotą vadą"; 1950 pasigarsino protestu prieš JAV "kišimąsi į Korėjos vidaus reikalus"; po 4 metų vėl pasigarsino atsišaukimu į pasaulio bažnytines bendruomenes prieš Vokietijos apginklavimą; 1962 rašė prezidentui Kennedy protestą prieš atominių bandymų atnaujinimą; organizavo "taikos konferencijas" Maskvos propagandai ir t.t.

Patriarcho Aleksiejaus nuo 2— Kas ką rašo?
pelnai buvo Kremliaus įvertinti trim jam suteiktais ordinais.

Gal tik "garbinimas Stalino" buvo klaida. Betgi ir katalikų bažnyčia skelbia, kad visos valdžios pareina iš dievo. Tai atrodo, kad patriarchas Aleksiejus prisilaikė tos pačios doktrinos. "Darbininkas" už tai jį turėtų nuoširdžiai pasveikinti, o ne smerkti...

SUSIKLAIDINUSIŲ ŽYDŲ PRAŠYMAS

Tarybų Sąjungos atstovybė prie Jungtinių Tautų neseniai gavo ir viešai paskelbė laišką dviejų žydų, išvykusių į Izraelį. Rašė tėvas ir sūnus. Laiškas pats savaime aiškus ir skamba taip:

Mes nuolankiai prašome padėti mums sugrįžti į mūsų tėvynę. Aš padariau didžiausią savo gyvenime klaidą, kurios aš niekad nepakartosiu, ir aš padariau savo vienintelio sūnaus gyvenimą nelaimingu per pelnai buvo Kremliaus įverpastaruosius aštuonis metus, gyvendamas čia (Izraelyje).

Aš prašau jūsų atsižvelgti į mūsų tragediją. Po pakartotinų prašymų Tarybų Sąjungos Ambasadai Tel-Avive, Tarybinė Vyriausybė sutiko išduoti mums leidimą grįžti į mūsų tėvynę 1966 m. pabaigoje. Galite suprasti, kaip mes apsidžiaugėm. Mano sūnus ir aš net apie tai parašėme. Tačiau deja, mes nesugebėjome išvykti, kai buvo nutraukti diplomatiniai santykiai su Izraeliu.

Mes nesiliaudami kreipėmės visur, prašydami padėti mums grįžti į Tėvynę. Mes tikėjome į Tarybų Vyriausybės ir tarybų liaudies humaniškumą, kad jie mums atleis, paklydusiems sūnums, kaip jie tai padarė 1966 m. pabaigoje.

Atleiskite mums už trukdymą ir padėkite mums grįžti namo kuo greičiausiai, kol mes dar gyvi. Neduok dieve mano sūnui nugrimzti į gelmes, apie kurias aš net nesiryžtu rašyti.

Tikėkite į mūsų lojalumą Tarybų vyriausybei ir liaudžiai.

Amžinai Jūsų, amžinai su Jumis!

Aleksiejus ir sūnus

Mes pasitikim Jumis ir laukiame teigiamo atsakymo.

Su pagarba

A. Fiškinas

Pagalvokite, kaip jūs galėtumėte prisidėti prie paminėjimo "Laisvės" gyvavimo 60-mečio.

"Vilnies" jubiliejui skirto leidinio faksimilė.

Tikrovės iškreipti nereikia

Su giliu dėmesiu skaitau "Laisvę," domiuosi Amerikos lietuvių gyvenimu, seku apsilankiusiųjų Lietuvoje įspūdžius. Labai malonu, kad ir Mikas Detroitietis pasidalino savo mintimis iš viešnagės tėviškėje ("Laisvė" vasario 6, 10 ir 13 d.).

"Laisvės" puslapiuose jis kartu su mumis džiaugiasi Tarybų Lietuvos laimėjimais ir tais didžiuliais pasiekimais, kuriuos įnešė į mūsų kraštą socialistinė santvarka.

Tačiau kai kuriuo atžvilgiu straipsnio "Mūsų viešnagė Tarybų Lietuvoje" M. Detroitiečiui nepavyko išvengti ir klaidingų įspūdžių bei išvadų apie juos. Svečio nepasitenkinimą iššaukė netobuli sanitariniai įrenginiai Kapsuko miesto restorane, automašinų vairuotojų "laukiniškumas" Vilniuje, perdidelis pėsčiųjų skubotumas gatvėse, nepagarbus praėjimas pro stovinčius ir besikalbančius šaligatvyje.

Nėra abejonės, kad atvykus į kraštą, kuriame ilgai negyventa ir kuriame įvykę tiek daug pasikeitimų, gali kristi į akis ne charakteringiausi, o išskirtiniai vaizdai, iš kurių ne visi paliks gerą įspūdį.

Taisom, gerinam

Be abejonės negerai, kad Kapsuko restorano administracija netinkamai tvarko vidujinius sanitarinius įrenginius, juk tai yra išimtis ir gėdos visai Tarybų Lietuvai, kaip rašo autorius, tai jau tikrai nepadarys. Ne tik miestuose, bet ir kaimo gyvenvietėse pastatyta ir statoma daugybė namų, kuriuose ne tik jauku gyventi, bet netenka abejoti ir sanitarinių įrengimų tobulumu. Žinoma, to nepasakysi apie senesnius pastatus, kurie modernizuojami palaipsniui, bet kas nepadaryta šiandien, bus padaryta rytoj.

Apie mūsų vairuotojus

Labai jau blogai nuteikė straipsnio autorių vilniškiai mašinų vairuotojai, kuriuos jis pavadino kabutėse laukiniais, ponais, nepasigailėdamas sutirštintų spalvų. Nesimosiu tvirtinti, kad Lietuvoje visi vairuotojai visur ir visados griežtai laikosi eismo taisyklių, bet visumoje autoriaus priekaištai aiškiai perdėti.

Visoje Tarybų Sąjungoje, žinoma, ir Lietuvoje, galioja vieningi reikalavimai automobilių vairuotojams. Yra taisyklės, nustatančios eismo tiek vairuotojams, tiek ir pėstiesiems. Už eismo taisyklių pažeidimą įstatymas numato teismo skiriamą bausmę arba administracinę nuobaudą.

Amerikoje būti neteko ir nežinau, ar ten kiti reikalavimai automobilių vairuotojams, bet nenorėčiau tikėti, kad jie daug skirtųsi nuo Lietuvoje, kaip ir visoje Tarybų Sąjungoje, veikia eismo taisyklės, nustatytos pagal tarptautinę konvenciją ir nė jokie vairuotojai nieko nuo savęs pakeisti negali.

Be to, pažymėtina, kad tarptautinių taisyklių, galiojančių pas mus, o todėl ir pritaikius amerikoniškas taisykles daugumas vairuotojų ne 'tupėtų" kalėjimuose, kaip rašo autorius, bet dirbtų savo darbą.

Taipgi nėra

Straipsnio autorius piktinasi, kad vairuotojai Vilniaus gatvėse be paliovos "triūbija horną," kad pradeda "triūbyti" dar prieš du kvartalus. Čia autorius savo fantazija mus nukėlė į pirmojo pokarinio dešimtmečio laikus, nes aprašytas vaizdas tik minėtam periodui. tinka. Jau seniai Lietuvoje ne tik Vilniuje ir svarbesniuose miestuose automobilių signalai visai uždrausti, bet mes jų negirdime ir rajonų centruose bei svarbesnėse gyvenvietėse. Nežinau, ar autorių apgavo klauso ar suveikė kokia fantazija.

Negalima su autoriumi sutikti ir dėl jo smerkiamo pėsčiųjų skubotumo mūsų miestuose. Žmonės skuba į gamyklas, į mokslo įstaigas, į sporto varžybas ir kitur, kiekvienas turėdamas savo tikslą. Gi stovinėjimas šaligatvyje neturi varžyti judėjimo. Jeigu eiti norima pamažu, tad tokiais atvejais einama šaligatvio kraštu, o ne intensyvaus veiksmo dalimi. Sustojus, kad ir trumpam pasikalbėjimui, įprasta pasitraukti į šalį ir tada praeiviai nelandžios tarp besikalbančių, kaip skundžiasi autorius.

Taigi gerbiamas M. Detroitietis, parodęs savo aprašyme aplankytų vietovių vaizdą, prileido kai kuriuos nukrypimus nuo tikrovės, galinčius klaidinti skaitytojus. Kad to neįvyktų ir parašiau šias savo pastabas.

Juozas Gudukas

Ignalina, 1970 IV 8

Pintis naikina bakterijas

Graikinė pintis, kuria prausiamasi, atlieka ir sanitarinę funkciją: naikina bakterijas. Mikrobiologas P. Madris nustatė, kad jūrų pintis **Mikrocionia prolifera** ryja bakterijas **Escherichia coli.** Šios bakterijos yra vandens užteršimo fekalijomis laipsnio rodyklis. Per 6 dienas tik viena nedidelė pintis susiurbė iš 38 l. vanir prarijo 750,000 **E. coli** bakterijų. Tai 30 kartų daugiau, negu natūraliai jūros vandenyje žūva bakterijų. Dabar tyrinėtojai bando šią pintį kultivuoti, kad būtų galima ją įveisti tose vietose, kur žmogui reikalinga jos naudinga veikla.

Iš Laiškų

Gerbiamas drauge:

Prisiunčiu biskutį parašęs apie porą draugijų susirinkimų, gal tik patalpinti į "Laisvę"?

Drg. J. Gasiūno staigus susirgimas atnešė daug rūpesčių. Mes žinome, kaip yra sunku "Laisvei" ir "Vilniai" su darbininkais, o ypatingai prie redakcijos darbų. Labai esu linksmas, kad Jono sveikata taisosi ir kad jis pradeda dirbti.

Gavau 'Vilnies" jubiliejinį albumą; dar neperžiūrėjau, bet pervertęs albumo lapus mačiau daug senų draugų nuotraukų. Tai malonūs prisiminimai. Yra daug ir tokių, kurių vardus matau spaudoje, bet nebuvo progos asmeniškai susitikti. Tai gera pažintis su jais per Jubiliejinius albumus-knygas.

Esu tikras, kad ir "Laisvės" Jubiliejus bus sėkmingas.

Mielas Drauge, linkiu Jums viso gero!

J. K. Mažukna

Supervitaminas D

Yra nustatyta, kad profilaktiškai veikia prieš kaulų susirgimus ir rachitą ne pats vitaminas D, o organizme atsiradę aktyvūs jo dariniai. Apie juos buvo žinoma nuo 1964 m., tačiau jų grynų gauti nepavykdavo. Neseniai grupė Viskonsinos universiteto mokslininkų iš paršelių kraujo išskyrė vitamino D darinius. Ši substancija kelia didelį susidomėjimą. Gydant kaulų susirgimus, ji veikia 40% efektyviau už vitaminą D. Atsirado viltis pagydyti ligonius, kurie nejautrūs vitaminui D, tiksliau — nesugeba jo pasisavinti. Artimiausiu laiku prasidės pirmieji terapeutiniai substancijos tyrimai.

MĖNULIS—ELEKTRINĖ

Mančesterio universiteto (Anglija) profesorius Z. Kopalas mano, kad Žemė galėtų elektros gauti iš Mėnulio. Kadangi Mėnulyje nėra debesų, sugeriančių Saulės energiją, jame būtų galima pastatyti saulės baterijas nuo Koperniko kraterio iki Ticho ir gauti nuo 10,000 iki 1000,000 megavatų elektros energijos. Pagal Mėnulio pusiaują per 192 viena nuo kitos išdėstytos saulės baterijos be perstojo galėtų tiekti Žemei energiją. Ją perduoti būtų galima lazeriais.

Spalvotos grindys

Įpratome matyti pilką miestų grindinį, kurį tik retkarčiais pagyvina baltos ženklų juostos. Tačiau miestų grindinį galima padaryti spalvotą. Tokią išvadą padarė lenkų mokslininkai. Neseniai jie sukūrė 16 spalvų cemento gamybos technologiją. Naujojo cemento atsparumo mechaniniams ir atmosferiniams veiksniams tyrimai buvo sėkmingi. Paaiškėjo, kad toks cementas patogus eksploatuoti.

Galimas dalykas, kad ateityje vaikštinėsime mėlynomis Mėlynojo bulvaro alėjomis arba auksiniais Auksinės gatvės šaligatviais...

Bronė ir Valteris Keršuliai

Mudviejų viešnagė Lietuvoje

Gyvenime būna dalykų, kurie nepasimiršta, nors nuo jų skirtų laikas ir nuotolis. Taip ir su mudviejų viešnage Lietuvoje. Nors jau praėjo daugiau kaip pusė metų ir mus skiria keletas tūkstančių myplių nuo Lietuvos, bet mudu gyvi tais įspūdžiais, kuriuos tenai patyrėme praeitą vasarą.

Nemaža esame pasakoję savo draugams sugrįžę ir vis dar pasakojame, kai asmeniškai susitinkame. Bet kur ten viską išpasakoti! Todėl, daugelio savo draugų raginami, dabar norima tais įspūdžiais pasidalinti su plačia "Laisvės" skaitytojų šeima.

Ta viešnagė Lietuvoje mudviejų jau antra. Pirmą kartą Lietuvoje lankėmės su turistine grupe 1966 m. ir buvome tris savaites. Pernai — 1969 metais — išsiruošėme tik mudu abudu, mat, norėjome ilgiau pabūti, arčiau susipažinti,— aplankyti savo gimines ir tas vietas, kur maži lakstėme. Dabar Lietuvoje išbuvome šešias savaites.

Draugų iš New Yorko išlydėti liepos 8 d. popiet, mudu Maskvoje atsiradome kitos dienos — liepos 9 — rytą. Perėjus muitinę ir atlikus kitokius formalumus, mus pasitiko newyorkietės V. Gasiūnienės sūnus Romas Grižas, kuris mudviem padėjo persikelti iš vieno aerodromo į kitą. Įdomu buvo klausytis, kaip jis mudu atpažino aeroporte iš laikraščio "Laisvės," kurią pamatė kyšančią iš Valterio švarko kišenės. Romas su šeima gyvena Maskvoje. Jis su mumis praleido keletą valandų, iki mudu išskridom į Vilnių.

Vilniaus aeroporte mudu pasitiko su gėlėmis. Buvo atvykęs Kultūrinių ryšių su užsienio šalimis komiteto pirmininko pavaduotojas V. Kazakevičius, "Gimtojo krašto" redaktorius. J. Lukoševičius, Eltos korespondentas B. Bučelis, Bronės jaunystės draugas rev. veikėjas K. Klorys, Valterio brolis Antanas su žmona ir dviem dukrom bei daug pažįstamų, su kuriais teko susipažinti praeitos viešnagės metu. Jų tarpe buvo ir Jonas Jurgaitis, ilgametis pogrindžio ir partijos veikėjas. Jo butu, nuoširdumu ir vaišingumu naudojomės viešnagės metu. Aeroporte, kaip vėliau paaiškėjo, buvo atvykęs ir Bronės pusbrolis J. Zmitra su sūnumi, bet jiems pasirodžius, kad iš lėktuvo išlipę visi tik "jauni žmonės," o "pagyvenusių nebuvę," jie ir sugrįžę į Kuršėnus. Buvo iš to nuotykio visiems gražaus juoko.

Kultūrinių ryšių komitetas mudviem padėjo ir sudarė galimybes aplankyti gimines ir pamatyti vietas tiek Vilniuje, tiek ir kitur. Oras tuo metu pasitaikė labai gražus, saulės buvo net per daug, kad net žmonės skundėsi — žemė buvo išdžiūvusi, o vietomis net žolė išdegusi.

Praleidę kiek laiko su giminėmis Vilniuje, pasidalinę kelionės įspūdžiais, mudu pažadėjome juos aplankyti jų namuose.

Įvairios iškilmės

Tuo tarpu buvom užimti Vilniuje. Tuo metu ten vyko minėjimai — liepos 12 d. Antakalnio Karių kapuose buvo Lietuvos TSR išvadavimo nuo fašizmo minėjimas, o liepos 13 dieną Vingio parke — Vilniaus miesto išvadavimo nuo fašizmo sukaktis.

Dalyvavome abiejose vietose, o Vingio parke mudu net į prezidiumą pakvietė, Bronę gėlėm apdovanojo. Tą momentą ir dabar mudviem primena viena fotografija, kurią, tarp daugelio iš Lietuvos parsivežtų, dabar laikome savo albume. Tai nuotrauka su Leokadija Diržinskaite. Abi šypsosi— rankose gražių gėlių puokštės.

Šešupės restorane rugpiūčio 18 d. Iš kairės į dešinę: J. S. Jokubka, V. Zenkevičius, J. Gužas, šio jauno vyro pavardės neatsimenu, Barkauskas, V. ir B. Keršuliai ir A. Sniečkus.

Tose iškilmėse teko susitikti ir su kitais Lietuvos vyriausybės ir partijos bei visuomeninių organizacijų vadais. Jų tarpe buvo A. Sniečkus, gen. V. Karvelis ir kt.

Netrukus, liepos 15 d., Vilniuje mudviem atsirado maloni proga pamatyti ir kaip dirba aukščiausias Lietuvos valstybinis organas — dalyvavome LTSR Aukščiausiosios Tarybos sesijoje, kur tuo metu buvo svarstomas klausimas apie kaimo gyvenviečių statybą. Pranešimą tada darė Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas V. Vazalinskas. Kvietimus į tą posėdį, kaip retus suvenyrus, parsivežėme namo ir laikome juos pasidėję tarp daugelio kitų prisiminimų iš Lietuvos.

Susipažįstame su Vilniumi

Įvairiomis progomis, mūsų malonaus šeimininko Jono Jurgaičio, jo sūnaus Arvydo, L. Kapočiaus, Kult. ryšių atstovų V. Glavecko, V. Burkausko ir kitų lydimi, susipažinome su pavieniais žymiais asmenimis ar lankėme įdomias vietas.

Vienas pirmiausių apsilankymų buvo Kapsuko vardo universitete. Vos tik mudviem atvykus į Vilnių, antrą dieną Jurgaitis mus supažindino su tuo metu pas jį iš Maskvos viešėjusiais atsakingais pareigūnais. Su jais kartu apžiūrėjome universiteto mokslinę biblioteką, kuriai vadovavo L. Vladimirovas, prieš atvykdamas į New Yorką vadovauti Jungtinių Tautų bibliotekai. Matėme reto senumo knygas, pasirašėme garbės svečių knygoje. Mums pasakojo, kad Biblioteka netrukus rengiasi minėti 400 metų gyvavimo sukaktį. Daug kur universiteto rajone teko matyti jau pardavinėjami Vilniuje ir kituose miestuose esančiose "Dailės" krautuvėse.

Nemažai tų suvenyrų Lietuvos žmonės išdalina užsienio svečiams. Parsivežėme ir mudu ne vieną tų dirbtuvių kūrinį, draugų padovanotą. Jų tarpe yra ir puikiai išskaptuota medinė lazdelė, kurią Valteriui per išleistuves padovanojo dail. Laucius.

Įdomu buvo pamatyti ir daugelį miesto kampelių, dar visiškai nematytų arba jau pereito apsilankymo metu matytų. Buvome prie Aušros vartų, pamatėme Petro ir Povilo bažnyčios meno turtus ir daug kitų vietų tiek senamiestyje, tiek naujai pastatytuose rajonuose.

Vaikščiojant po miestą mums atrodė, kad bendrai daug kas mieste čia pagražėjo nuo mudviejų apsilankymo pereitą sykį. Ypatingai gražų vaizdą darė naujai išaugęs Žirmūnų rajonas, o taip pat girdėjome ir apie naujai statomus Lazdynus, nors tenai apsilankyti ir neprisirengėme.

Kadangi Valterio brolio Antano dukra su šeima gyvena Žirmūnuose, tai buvo progos ir iš arti tą priemiestį pamatyti. Namai patogūs, gana erdvūs, daug kur dar nė šaligatviai nespėta išpilti, pilna statybinės medžiagos apie namus ir kiemuose. Bet koks viduje patogumas — yra centralinis šildymas ir dujos virtuvėje. Tai dujos, į Vilnių atvestos iš Ukrainos.

Žirmūnuose su giminėmis atšventėme ir Antano dukters dukrelės krikštynas. Mudu su Valteriu pakvietė pamatyti, kaip dabar krikštijama be bažnyčios ir kunigų. Atėję į registracijos biurą, mes matėme gausias jaunavedžių poras, laukiančias savo eilės. Mums su vaiku nereikėjo laukti. Į salę, aidint atitinkamai muzikai, įėjome tik kūmai su vaiku ir vaiko tėvai. Įregistravus, biuro tarnautojas palinkėjo kūdikiui ir jo tėvams laimės ir kartu su mumis visais pakėlė šampano taurę. Šampanu "krikštynoms" pasirūpina, žinoma, kūmas.

Siuvykloje, krautuvėse, kirpykloje

Bronė norėjo pasisiūti suknelę. Newyorkietės Nelės Ventienės giminaitė Milda Valatkienė nuvežė mudu į "Ramunės" siuvyklą. Tai didžiulė įmonė. Viena tarnautoja priėmė užsakymą, o kita, matyt, dailininkė, tuojau nupiešė fasoną pagal pageidavimą.

Bronei besimieruojant, Valteris, kuriam Amerikoje yra tekę dirbti siuvimo pramonėje, pradėjo domėtis ir pačia siuvykla, jos darbu, pasikalbėjo su vienu kitu darbininku. Vienas jų, patyręs, kad Valteris iš Amerikos, ir klausia:

—O gal turite amerikoniškų adatų?

— O kam, ar lietuviškos blogos? — klausia Valteris.

— Na, jos geros, bet amerikoniškos — šmaikštesnės, — atsako siuvėjas.

Siuvykloje buvo įvairių medžiagų ir iš jų buvo ko pasirinkti. Daug medžiagų teko matyti ir miesto krautuvėse. Žinoma, lankėmės netik medžiagų krautuvėse, bet ir kitose — maisto produktų, daržovių ir kt. Buvome keletą sykių taip vadinamose "dolerinėse," kur parduodama tik už užsienio valiutą ir tik užsieniečiams. Vilniuje yra tokia viena krautuvė.

Geriausia tai pirkti konjaką, radijo aparatus, televizorius ir šaldytuvus. Šaldytuvų net penkis nupirkome savo giminėms. Ne todėl, kad jų nebūtų už rublius, bet kad, rubliais perkant, tenka ilgai laukti, kol prekę pristato. Visai kas kita doleriais — sumokėjai ir vežkis.

Buvome užėję į "dolerines" ir Klaipėdoje. Bet tenai mažesnis pasirinkimas. Dabar neseniai teko girdėti, kad ta krautuvė tenai jau uždaryta.

Bronei tekdavo lankytis ir grožio salone "Lux." Jai, kaip dirbusiai toje srityje Amerikoje, buvo įdomu pasižiūrėti, kaip Vilniuje dirbama, ir palyginti. Vlniuje plaukus, pasirodo, tvarko ir dažo ne prasčiau už New Yorką.

(Bus daugiau)

Plastmasės iš dūmų

Šiluminės elektrinės, katilinės, chemijos ir metalurgijos įmonės užteršia orą, išmesdamos į atmosferą daugybę sieros dvideginio ir smalkių. Tačiau tas kenksmingas dujas galima ne tik padaryti nekenksmingas, bet ir panaudoti, pavyzdžiui daryti iš jų plastmases. Sumaišius suslėgtą sieros dvideginį su etilenu ir tą mišinį apšvitinus gama spinduliais (jų šaltinis gali būti kobaltas-60), susidaro polisulfonas — elektrotechnikoje naudojama atspari termoplastinė medžiaga. Apšvitinus etileno ir anglies oksido mišinį, galima gauti įvairių gatavų polimerų ir pusprodukčių plastmasių sintezei.

1971 metų balandžio mėnesį 'Laisvei" sukaks 60 metų. Ruoškimės šios sukakties pačiausiam atžymėjimui.

IŠ TAMSOS Į ŠVIESIĄ ATEITĮ

Pabradė vakar ir šiandien

Vasarą čia sutiksi daug turistų bei poilsiautojų: Pabradė — tinkama poilsiui vieta. Čia pat žeimenos upės paplūdimiai, šiek tiek tolėliau — sakais kvepiantys miškai. O miškais galima pasigėrėti! Tai vienas didžiausių Švenčionių ir Vilniaus rajonų miškų masyvų, užimantis 32,516 hektarų plotą. Jis susisiekia su Nemenčinės, Labanoro miškais, pietryčiuose atsiremia į Baltarusijos teritoriją, o pietuose siekia Neries ir Žeimenos santaką, vakaruose — puošiasi Dubingių ežero vandenimis.

Važiuojantieji traukiniu Ignalina-Vilnius, nuo Skersabalių, Pabradės mato daugybę vilniečių su krepšiais. Čia apsčiai grybų, mėlynių, bruknių, pelkėtose vietose auga spanguolės.

Medžioklės sezonu Pabradės miškuose aidi ragai. Tankumynuose pilnai briedžių, stirnų, šernų, lapių, kiškių, kiaunių, usūrinių šunų ir kitų miško karalijos gyventojų. Baluošo miško pelkėse šeimininkauja baltieji tetervinai, prie vandenų — ūdros, ondatros.

Kai viešpatavo ponija

Žeimenos upės ir Dubingos upelio santakoje įsikūrusi Pabradės gyvenvietė minima XV a. Čia buvęs dvaras, kuris ėjo iš vieno į kito pono rankas. Žinoma, kad Pabradės dvarelis su apylinkėmis priklausė Nosilovskiams, o nuo 1528 m.— Radviloms, paskui Tyzenhauzams, Masalskiams. Čia stovėjo karčiama, kurioje sušildavo keleiviai pravažiuojantieji vieškeliu, kuris ėjo iš Vilniaus į Daugpili bei Dysną per Švenčionis.

1857 m. Vyriausioji Rusijos geležinkelių bendrovė, kurios stambiausi akcininkai buvo Portugalijos milijonierius Izaokas Perejeris ir Prancūzijos banko "Credit mobilier" finansininkai, gavo užsakymą nutiesti geležinkelį Peterburgas - Vilnius - Varšuva. Tuo metu, kaip rašė geografinis žodynas, Pabradėje buvo tik 4 namai su 30 gyventojų. Taigi, geležinkelio stotis buvo akstinas Pabradei išaugti. Kitoje Žeimenos pusėje statėsi namai, parduotuvės. Ir jau 1886-1887 m. čia, Žeimenos dešiniajame krante, priklausančiame Vilniaus pavietui, buvo apie 30 sodybų, o kairiajame upės krante (Švenčionių pavietas) — 12 sodybų.

Kadangi Žeimena ir Nerimi buvo įmanoma plukdyti sielius, čia buvo perkamas miškas. Vietos gyventojai dirbdavo prie miškų ruošos ir prie sielių.

Priespaudos pergalė

1919 m. Pabradėje įsisteigė revoliucinis komitetas, buvo suorganizuoti varguomenės komitetai Kemeliškėse, Kazakiškėse, Klačiūnuose, Michališkėse. Įsigalėjo tarybų valdžia, 1919 m. balandžio 29 d. netoli Pabradės įvyko įnirtingas mūšis tarp baltalenkių ir revoliucionierių. Tarybų valdžia buvo paskandinta kraujuje, 1920 m. Pabradėje įsikūrė okupacinė administracija. Padaugėjo ir civilinių gyventojų skaičius: iš Lenkijos atsikėlė karininkų šeimos, tarnautojai. 1939 metais čia buvo 2,869 gyventojai (neskaitant karių). Baltalenkiai ypatingai slopino lietuviškai kalbančią liaudį. Mieste buvo įsteigta pradžios mokykla, kurioje visai nebuvo lietuvių kalbos.

Kai Tarybų Sąjunga Vilniaus kraštą grąžino Lietuvai, Smetonos režimas Pabradėje 1940 metų sausio mėnesį buvo įsteigęs priverčiamojo darbo stovyklą, kurioje buvo kalinama apie 120 revoliucinio judėjimo dalyvių (K. Didžiulis, A. Maginskas, D. Pundžius ir kt.). Lietuvos liaudies vyriausybė 1940 m. birželio mėnesį šią stovyklą panaikino. Įsiveržę į mūsų kraštą hitlerininkai ją vėl atgaivino. Čia buvo kankinami ir masiškai žudomi žmonės.

Karo metu gretimuose miškuose turėjo bazę Kosto Kalinausko partizanu būrys, vadovaujamas Edvardo Taujėno.

Hitlerininkų piktadarybės

Ir Pabradės apylinkėse, panašiai kaip Pirčiupyje, yra hitlerininkų piktadarybių pėdsakų. Tai Magūnų apylinkės Družilų kaimas. Jį 1943 m. rugsėjo mėnesį hitlerininkai sudegino, o gyventojus uždarė į mirties stovyklas.

Pabradė brangi ir tuo, kad čia gyveno 16-sios Lietuviškosios divizijos kariai. Dar ir dabar pušyne išliko ilgos alėjos, baltaliemeniai beržai, kuriuos kadais sodino kariai prie savo palapinių.

O šiandien!

Dabar Pabradė guvus miestas su 5,000 gyventojų. Dvi vidurinės mokyklos, mokykla-internatas, pagalbinė mokykla-internatas.

Pabradėje gaminamas vandens nepraleidžiantis, lagamininis, knygoms įrišti bei kitoks kartonas. Gamykla "Modulis" gamina detales elektroninėms skaičiavimo mašinoms ir kitiems automatizavimo prietaisams.

K. Umbražiūnas

Žirafos širdis

Mokslininkai, aiškindami žirafų kraujo apytakos sistemą, patyrė, kad dviejų metrų ilgio žirafos kaklą krauju aprūpina nenormaliai didelė žirafos širdis. Žmogaus širdis sveria apie 250 g. o šio keisto gyvūno apie — 11 kg. Žmogaus širdis per gyvenimą (per 80 metų) suplaka daugiau kaip tris milijardus kartų. Žirafos širdies plakimo dažnumas dar nenustatytas.

Ančių mirtis ir medžiotojams patarimas

Amerikos laukinės antys pavojuje. — taip nusprendė JAV mokslininkai. Joms gresia išnuodijimas švinu. Medžioklės plotuose susikaupia tiek daug švininių šratų, kad jie pradeda nuodyti vandenis ir juose gyvenančius gyvūnus. Švinas yra stiprūs nuodai, bet jų veikimas dar labiau sustiprėja dėl to, kad antys, kaip ir kiti paukščiai, ryja akmenukus skrandžio virškinimui pagerinti. Kartu su akmenukais jos prisiryja ir švininių šratų, kurie skrandyje trinasi, ir švinas patenka į paukščio organizmo vidų.

Amerikiečių mokslininkai įrodė, kad apsinuodijimo pavojus yra visai realus. Jie sušėrė 24 antims po ašituonis šratus. Po kurio laiko visos antys prarado maždaug po trečdalį kūno svorio, o po trijų savaičių 23 antys padvėsė. Švininiai šratai, aptraukti plastmasinėmis plėvelėmis, buvo taip pat nuodingi, kaip ir "plikieji". Geležiniai arba varviniai šratai rimtesnės žalos antims nepadarė.

Šiuo metu JAV Medžioklės, žvejybos ir gamtos apsaugos institutas nori įtikinti medžiotojus, kad jie medžiotų ne "paraku ir švinu", o paraku ir geležimi.

Dumblių derliui padidinti

Kaip padidinti dumblių derlių dirbtinėse povandeninėse plantacijose? Šią problemą nagrinėjo japonų biologas J. Suakiro. Jis nustatė, kad, apšvietus naktį jūros dugną dienos šviesos lempomis, dumblių masės gaunama beveik 1.5 karto daugiau. Elektros energijai išleistos išlaidos pilnai sugrįžta, nes, japonų specialistai augina selekcionuotas dumblių rūšis. Jie išvedė dumblius, iš kurių gaminamas krakmolas, aliejus, koncentruotas B grp. vitaminų kompleksas, proteino miltai, pakeičiantieji duoną ir mėsą. Iš dumblių gaminama daugiau vaistų, negu iš sausumos augalų. Tai kofeinas, adrenalinas, įvairūs antibiotikai ir kt.

Geneva. — Nusiginklavimo konferencija baigė savo pavasarinę sesiją.. Prie jokio susitarimo neprieita.

Washingtonas.— Teismas išteisino jūrininką Roger Lee Priest. Jis buvo kaltinamas agitavime sukilti prieš valdžią.

PAVASARIS

Pavasario saulė įkaitino žemę.
Miškai suskambėjo nuo paukščių balsų.
Į laukus suskato tėvynės artojai, —
Vyturiai padangėje sveikino juos.

Iš žemės pakyla žolytės daigeliai,
Ir medžiai atmerkia mieguistas akis.
Pakalnėn banguoja sraunūs upeliai,
Ežerai ir upės patvino plačiai.

Pašlaitėse šypsosi mėlynos žibutės,
Pievos geltonuoja purienų žiedais,
Karklynuose suokia pilkoji lakštutė,
Puošiasi beržynai vainikais žaliais.

Sužaliavo rūtos tėviškės darželiuos,
Kalasi bijūnų raudoni daigai.
Greit pražys palangėj kvapniosios alyvos,
Prasiskleis rausvieji obelų žiedai.

K. Žakavičienė

Kaunas, 1970 IV

APIE MIESTUS IR MIESTELIUS

Kaip mes gyvensim rytoj?

, Nūdienos urbanizacijos problemos plačiai svarstomos viscse šalyse. Nemažiau jos aktualios ir Lietuvoje.

Lietuvos miestų statyboje dalyvauja daugiatūkstantinė architektų, įvairių sričių inžinierių bei technikų ir darbininkų armija. Verta prisiminti, kad prieškarinėje Lietuvoje tebuvo vos kelios dešimtys architektų, Dabar yra daugiau kaip 700 ir vis dar jaučiama didelė stoka. Panaši padėtis ir su kitais statybos specialistais.

Statybos apimtis

Per pastaruosius 10 metų gyvenamų namų ir visuomeninių įstaigų statyba dar labiau išaugo, tačiau greta to smarkaus šuolio pastebimas ir unikalių visuomeninės paskirties pastatų statyboje. Daugiausia jų statoma, o dar daugiau projektuojama Vilniuje, tačiau nepamirštami ir kiti miestai, rajonų centrai.

Gerai įvertintos dvi naujos Vilniaus ligoninės, dailės parodų rūmai, centrinis paštas, viešbutis "Gintaras," Politechnikos instituto ir Žemės ūkio akademijos miesteliai, viešbutis "Baltija," Čiurlionio galerija Kaune, dramos teatras Panevėžyje, daug administracinių pastatų rajonų centruose.

O kiek jų statoma... Vien tik Vilniuje: Akademinis Operos ir baleto teatras, sporto rūmai, universalinė parduotuvė, vienu kartu net trys stambūs viešbučiai, radijo-televizijos studija, autobusų stotis, naujas universiteto ir Inžinerinio statybos instituto studentų miestelis ir dar daug kitų pastatų.

Kaip mūsų miestai atrodys?

Suprantama, labai mums svarbus kiekvienam unikalus pastatas: kiekvienas dominuos mieste kaip šviesulys ar akcentas. Tačiau kokie jie bebūtų gražūs ir įdomūs, vis tiek jie miestuose bus tik vienetai. Respublikos architektai pagrindinį dėmesį skiria būsimų mūsų miestų visumai. Palyginimui galima priminti, jog Vilniuje jau 1967 metais pokario laiku naujai pastatytas gyvenamas plotas susilygino su amžių bėgyje statytu gyvenamu plotu. Ir tai padaryta per 20 metų! Panaši būklė ir kituose miestuose.

Tokios statybos įmanomos tik pasikliaujant maksimalia statybos industrializacija. Šioje srityje Lietuvos statybininkai ir statybinė pramonė daug nuveikė. Dabar Lietuvos miestuose statoma maždaug pusė industrijos būdu gaminamų namų. Veikia 4 stambūs namų statybos kombinatai Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir Klaipėdoje.

Kritiškai žiūrint

Žinoma, kiekybiniai industrinės statybos pranašumai pagimdė ir nepageidautiną kokybinį statomų pastatų suniveliavimą. Tuo nepatenkinti patys architektai, susilaukia jie ir visuomeninės kritikos. Geresnė padėtis Vilniuje, kur dažniau tobulinami esami įdiegiami nauji projektai. Mūsų architektai ne prieš fabrikinę namų gamybą, tačiau jie nori, kad gamyklos dažniau keistų savo produkciją, dažniau įdiegtų naujus projektus, kiekviena gamykla gamintų pastatus pagal skirtingus ir įvairius projektus. Ir dar vienas ir, bene svarbiausias, šiuolaikinės mūsų statybos trūkumas: dabartinei griežtų formų architektūrai ypač svarbus aukšto lygio statybos darbų atlikimas, o mes tuo pasigirti negalime.

Ir viskas dėlto... Nepersėniausiai vandentiekį ir kanalizaciją teturėjo tik kelių stambiausių miestų centrinės dalys. Dabar tik kaip išimtis, viename - kitame mažame miestelyje, statomi dviaukščiai namai be centralizuoto vandens tiekimo ir kanalizacijos. Visur kitur butuose visi patogumai — centrinis šildymas, karštas vanduo, dujos, telefonai ir kt. Be skirtumo Vilniuje ar Širvintuose, Klaipėdoje ar Šilalėje.

Jų pastangų įvertinimas

Bendros visų ir kiekvieno asmeniškai kūrėjo pastangos ir entuziazmas duoda savo vaisius. Lietuvos miestų statybos, statybininkų ir architektų darbai gerai vertinami. Už industrinės gyvenamų namų statybos išvystymą, tobulinimą ir už ligoninių kompleksus Vilniuje eilei architektų ir inžinierių paskirtos Respublikinės premijos. Daug darbų gavo aukštą įvertinimą TSRS Architektų sąjungos kūrybinėse apžiūrose. Aukščiausio įvertinimo susilaukė Žirmūnų kūrėjai. Architektams Birutei Kasperavičienei, Broniui Krūminiui, inžinieriams Vaclovui Zubrui ir Šmueliui Liubeckiui 1968 metais už Žirmūnus paskirta Valstybinė premija.

Dideli statybos tempai

Architektūriniu - kompoziciniu požiūriu daug vilčių teikia Lazdynų gyvenamasis rajonas Vilniuje, skirtas 40 tūkst. gyventojų. Tai architektų Vytauto Čekanausko ir Vytauto Bredikio bei jų kolegų didelis kūrybinis darbas. Šio masyvo statyba pradėta 1969 m., ir per trejus metus bus užbaigta, išskyrus kai kuriuos ne pirmo būtinumo pastatus. Kol statyba vyksta Lazdynuose, projektuotojai jau paruošė gretimo gyvenamo rajono, pavadinto Karoliniškėmis, projektą. Tai jauno architekto Kazimiero Balėno labai įdomios architektūrinės išraiškos darbas. Rajone numatyta 44 tūkst. gyventojų. Analogiškai, kompleksiškai, dideliais masyvais, statyba vykdoma ir mažesniuose miestuose.

Susirūpinimas mažmiesčiais

Ekonominiais sumetimais ir mažuose miestuose statomi 4-5 aukštų dideli namai. Daugeliu atveju naujosios statybos nepageidautinai santykiuoja su susiklosčiusiu mažaaukščių užstatymu, su aplinkos landšaftu. Matyt, jiems reikia skirti daugiau dėmesio, ieškoti naujų būdų.

Prieškariniu laikotarpiu Kaune ir kituose miestuose statyti mažaaukščiai gyvenami namai ir šiandien turi išliekamąją vertę. Gal be reikalo mes to nevertiname, gal reikia senus, išbandytus principus atkurti nūdienos priemonėmis. Žodžiu, šioje srityje respublikos architektai dar turi tarti savo žodį.

Visų socialistinių šalių architektai turi didelį pranašumą palyginti su kapitalistinių šalių architektais — pas mus nemokama žemė. Mes neįsivaizduojam, kaip reiktų dirbti, jei mus ribotų teritorijos ar pavieniai sklypai. Mūsuose miestų plotų šeimininkai — architektai. Tai nepalyginamai palengvina mūsų darbą ir suteikia visas sąlygas planingam miestų vystymui.

Architektas
Vytautas Balčiūnas

Lietuvių bibliografijos centras

Vilnius. — Dideli ir atsakingi uždaviniai teko Tarybų Lietuvos Knygų rūmams, kurie švenčia dvidešimt penkerių metų sukaktį. Jie buvo įpareigoti rinkti ir saugoti visus Lietuvos teritorijoje išeinančius bei jau išėjusius spaudinius ir juos registruoti, rinkti ir registruoti už Lietuvos ribų išėjusius lietuviškus bei lituanistinius spaudinius, teikti bibliografinę informaciją organizacijoms bei pavieniams asmenims ir kt.

Knygų rūmai darbo pradžiai jokio palikimo nebuvo gavę. Tiesa, prieškariniame Lietuvoje dirbo keletas bibliografų entuziastų, prie Kauno Vytauto Didžiojo universiteto bibliotekos buvo įkurtas Lietuvos Bibliografijos institutas, kuris platesnės veiklos neišvystė. Neužteko vien gerų norų, buvo reikalinga konkreti parama, kurios šis institutas taip ir nesulaukė.

1947 m. pasirodo pirmieji Tarybų Lietuvos valstybinės registracinės bibliografijos leidiniai — "Knygų metraštis" ir "Lietuvos TSR Žurnalų ir laikraščių straipsnių metraštis," kurie ėjo kas metų ketvirtį. Nuo 1949 m. pastarasis metraštis išeina kas mėnesį. Nuo 1957 m. eina mėnesinis jungtinis leidinys — "Spaudos metraštis," kuriame registruojamos knygos, vaizduojamojo meno spaudiniai, gaidos, periodiniai leidiniai, žurnalų ir laikraščių straipsniai, recenzijos ir lituanistinė medžiaga iš socialistinių kraštų spaudos.

Antra, labai atsakinga Knygų rūmų darbo sritis— retrospektyvinė bibliografija, kuri vykdoma dviem barais: tarybinės spaudos (rengiami suvestinės bibliografijos leidiniai) ir ikitarybinės spaudos.

Nuo 1959 m. Knygų rūmai ėmėsi sistemingo ikitarybinės spaudos retrospektyvinės bibliografijos darbo. Pradedama rengti lietuvių nacionalinė bibliografija, kuri apims lietuviškuosius spaudinius nuo pirmosios lietuviškos knygos 1547 m. bei lituanistinius leidinius nuo XV a. iki 1940 m. Tai nepaprastai didelis darbas: bibliografiją sudarys 55 tomai. Ją užbaigti bus lemta ateinančioms bibliografų kartoms. Rengiant šią bibliografiją, Knygų rūmams padeda Lietuvos mokslinės bibliotekos (Lietuvos Respublikinė, Vilniaus universiteto, Mokslų akademijos, aukštųjų mokyklų) bei organizacijos (Lietuvių kalbos ir literatūros institutas, archyvai, muziejai, įvairios užsienio įstaigos).

Lietuvių nacionalinė bibliografija rengiama septyniomis serijomis, kurios apima visų rūšių spaudinius, periodikos straipsnius bei lituanistinę medžiagą. Pereitų metų pabaigoje išleistas pirmasis serijos A (Knygos lietuvių kalba) tomas ("Lietuvos TSR bibliografija. Serija A. Knygos lietuvių kalba. T. 1. 1547-1861). Tai kapitalinis veikalas, apimąs feodalizmo epochos knygas, gausiai iliustruotas leidinių faksimilėmis. Faktas, kad minimas leidinys buvo bemat išparduotas, rodo aukštą visuomenės kultūrinį lygį, jos domėjimąsi lietuvių nacionalinėmis vertybėmis.

Jau rengiamas spaudai ir antrasis šios serijos tomas, kuris apims lietuviškąsias 1862-1904 m. laikotarpio knygas.

Knygų rūmuose taip pat galima gauti išsamią bibliografinę informaciją, kuri teikiama nemokamai žodžiu, raštu, telefonu. Čia pasitarnauja didžiulis 3 milijonus bibliografinių kortelių turintis Generalinis katalogas, mokslinė knygotyros biblioteka (šiuo metu turinti virš 60,000 tomų literatūros bibliografijos, bibliotekininkystės, literatūros mokslo, poligrafijos klausimais); čia gausu įvairių informacinių leidinių, enciklopedijų, žodynų. Beje, tokio pobūdžio biblioteka yra vienintelė Pabaltijyje.

Lietuvos visuomenė plačiai informuojama apie spaudos naujienas savaitiniu informaciniu biuletiniu "Ekspres informacija." Bibliografinei informacijai labai daug pasitarnauja Knygų rūmų leidžiami spaudos statistikos leidiniai.

Dvidešimt penkeri metai— nedidelis laiko tarpas įstaigos istorijoje. Knygų rūmų nuveikti darbai rodo, kad neveltui praėjo metai. Įneštas didelis indėlis į lietuvių nacionalinės kultūros lobyną. Knygų rūmams nuo pirmos įsikūrimo dienos vadovauja nusipelnęs kultūros darbuotojas A. Ulpis. Reikia tikėti, kad sekantis šimtmečio ketvirtis bus nemažiau vaisingas už pirmąjį.

Antanas Bartninkas
Tarybų Lietuvos Knygų rūmų mokslinis sekretorius

Minint V. Lenino gimimo 100-ąsias metines, Kaune, centrinėje miesto aikštėje atidengtas paminklas V. Leninui. (Skulptorius — N. Petrulis, architektas —K. Šešelgis.)

M. Baranausko nuotraukoje matome paminklo atidarymo iškilmių vaizdus.

Keliai keleliai...

Per Klausučių ulytėlę

Bridau gilų purvynėlį, — sako sena lietuvių liaudies daina. Žodžio, kaip žinome, iš dainos neišmesi, todėl apie Klausučių ulytėlės purvynėlį tebedainuojame ir šiandien, nors šimtai Lietuvos kaimo "ulytėlių"—lygsėklyčių grindys: lygios, asfaltuotos arba grįstos, nei vasarą, nei rudenį purvo nebepažįstančios. Jau eilė metų lygiu asfaltu padengta ir palei Biržų-Vabalninko plentą nusitęsusio Klausučių kaimo "ulytėlė".

Liaudies sukurtos legendos

Apie buržuazinių metų Lietuvos kelių klampynes liaudis net legendas sukūrė. Antai, vieškelyje Pakruojis-Pušalota ties Klovainiais iš turgaus suvėlavusiems velniai purve ratus panardindavę ir, uodegomis įsikibę, laikydavo juos iki pirmųjų gaidžių. Liaudyje dar tebegyvi posakiai: "ratai stebulėm eina," "važiuotas nei raitas, nei rogėm, nei valtim" ir pan.

Asfaltuotų kelių to meto Lietuvoje, galima sakyti, iš viso nebuvo. Skaldos plentai siekė vos pusantro tūkstančio kilometrų. Tik nedidelė vieškelių dalis buvo žvyrkeliai, šiaip jau — paprasti gruntkeliai, pagerinti natūralaus žvyro priemaiša. Jie neatitiko minimaliausių techninių sąlygų ir autotransporto eismo reikalavimų. Pagaliau nebuvo ir autotransporto: tuo metu arklys su vežimu buvo vos ne vienintelė transporto priemonė.

Keliai šiandien

Šiandieninės Lietuvos kelių neatpažinsi. Per dvejus pirmuosius pokario metus buvo atstatyti hitlerinės okupacijos metais žiauriai nuniokoti keliai, išsprogdinti tiltai.

Intensyvaus automobilių transporto didėjimas reikalavo tvirtesnių kelio dangų, platesnių kelių. Nuo 1952 metų pradėti kelių tinklo modernizavimo darbai.

Per paskutiniuosius 20 metų modernizuoti ir asfaltuoti keliai pailgėjo 13 kartų! Šiandien asfaltu padengta daugiau kaip 6,000 kilometrų. Jie sudaro 60 procentų pagrindinio respublikos kelių tinklo. Asfalto keliai veda mus į toliausius dainingosios Dzūkijos kampelius, lygiomis juostomis nusitiesia gražiosios Aukštaitijos kalvomis, įvairiausiomis kryptimis raižo senąją Žemaičių žemę. Iš kurio tik krašto bevyktum į Vilnių, Kauną, Šiaulius, Panevėžį, Klaipėdą ar į Birutės tėviškę — gražiąją Palangą—tave nuves lygus kaip stiklas kelias. Pagrindinius respublikos miestus jungiančios automagistralės atitinka visus šiuolaikinius reikalavimus.

Ir antraeiliai keliai

Kas kita šiandien ir antraeiliuose bei vietinės reikšmės keliuose, kuriais, vietoszmonių žodžiais tariant, tik "velniai savo vaikus vedžiojo." Nebėra kolūkio ar tarybinio ūkio, kuris neturėtų gero privažiavimo ligi pagrindinių kelių. O daugelis kaimo kelių asfaltuoti. Štai, kad ir vienavardžiai "Pergalės" kolūkiai Klaipėdos ir Joniškio rajonuose: asfaltuoti čia ne tik keleliai, bet ir daugelis kolūkiečių kiemų. Tokių pavyzdžių rasite nemaža.

Lietuvos kelių sistemoje dirba daugiau kaip du tūkstančiai modernių kelių tiesimo ir eksploatacijos mechanizmų. Darbai, kurie kadaise išspausdavo upelius prakaito, šiandien visiškai mechanizuoti. Sunkios grioviakasių, akmenskaldžių profesijos Lietuvoje tebėra gyvos nebent atsiminimuose. Dabar čia veikia eilė mechanizuotų ir automatizuotų skaldos gamybos bazių.

Keli šimtai modernių šiuolaikinės konstrukcijos autopaviljonų, praplatintos aikštelės su peronais autobusų sustojimų vietose, pakelėse įrengtos specialios autotransporto poilsio aikštelės, daug kur abipus plento apsodinti medžiai ar dekoratyviniai krūmai — mūsų kelių papuošalas.

Inocentas Jasilionis

Kanados milžino galas

Kanados provinc. Albertos šiaurėje, netoli nuo Edmontono miesto, yra vadinamųjų Žasų kalnų Gulbių plokštikalnis. Tačiau šie kalnai garsūs ne paukščiais. Čia gyvena milžiniškos pilkosios meškos **Ursus horribilis horribilis. "Horribilis"** — baisusis arba žiaurusis. Šio porūšio žvėrių daugiau niekur nesutiksime, nes tai yra vienintelė pilkojo grizlio atmaina. Kanados medžiotojai — traperiai pavadino Milžinų kalnais tas vietas, kur gyvena baisiosios meškos.

Pilkosios Žąsų kalnų meškos iš tiesų yra baisūs žvėrys. Jos sugeba pulti medžiotoją net po to, kai kulka joms sudaužo kaukolę. Didžiausią mešką pasaulyje yra nušovusi kri genties 67 metų indėnė Beli Tvin. Tik septinta stambaus kalibro kulka į grizlio smegenis atėmė jam gyvybę. Meška svėrė 400 kg. o jos kaukolė buvo 42.2×24.6 cm.

450 kg. mešką, kurios vien tik kojų nagai buvo 15.9 cm. ilgio, nušovė ne koks nors garsus medžiotojas, o paprastas naftos verslovės darbininkas. Ir stambiausi žvėrys yra bejėgiai prieš šiuolaikinę pramonės ekspansiją...

Žuvų pienas

Sukurtas iš žuvų pienas, pasižymintis visomis normalaus karvių pieno savybėmis. Kaip ir sausas karvių pienas, žuvų pieno milteliai ištirpinami vandenyje.

Kol kas naujuoju erzacu Čilėje šeriami gyvuliai, girdomi veršeliai. Juk čia kasmet nugaišdavo iki 350 tūkstančių veršelių vien dėl to, kad jiems skirtą pieną suvartodavo žmonės. Čilės žvejybos instituto direktorius tvirtina, kad, patobulinus žuvų pieno gamybą, iš jo bus galima gaminti sūrius, ledus ir t.t.

Pittsburgh, Pa.

Draugijų susirinkimai

LDS 160 kp. susirinkimas įvyko balandžio 5 d. Į susirinkimą atėjo ne per daugiausia narių. Komitetas tai visas dalyvavo.

Buvo išklausyti komiteto raportai apie namo remontą, klubo uždarymo priežastis ir finansinį stovį. Raportai visi priimti.

Atlikta LDS Centro Valdybos balsavimai, išrinktas delegatas į LDS seimą — J. K. Mažukna. Išrinkti delegatai į Lietuvių kapinių metinį susirinkimą: W. Alinskas, J. K. Mažukna, P. ir S. Karsokai, G. Lekavich.

Nutarta, kad Komitetas tvarkytų namo ir klubų reikalus sulyg jų geriausios nuožiūros.

-:- -:- -:-

Lietuvių Kapinių dr-jos metinis susirinkimas įvyko balandžio 26 d. LDS 160 kp. name. Pirmininkas J. Maceikis atidarė susirinkimą 2 val. popiet, susirinkimą vesti pakvietė J. K. Mažukną.

Susirinkime dalyvavo su sprendžiam balsu virš 20 asmenų. Kapinių Komiteto nariai išdavė gerus raportus apie kapinių finansinį stovį ir kas buvo atlikta ant kapinių per 1969 metus: kapinių name įrengta svetainė dėl susirinkimų, padarytas namo remontas. Visa tai lėšavo virš $5,000. Dabar kapinių ižde yra apie 14 tūkstančių dolerių. Komiteto raportai buvo priimti su padėka už atliktus darbus dėl kapinių ir už gražų kapinių užlaikymą.

Kapinių Moterų draugijai (Auxiliary) susirinkimas padėkoja už atliktus darbus parengimuose kapinių labui. Moterų draugija kasmet uždirba po keletą šimtų dolerių kapinėms.

Susirinkimui prisiųsta pasveikinimo laiškų sykiu aukų $235.

Susirinkusieji atsistojimu pagerbė mirusius, kurie buvo palaidoti į L.K. per 1969 metus.

Susirinkimui pasibaigus apie 5 val. visi buvo pakviesti vakarienei, kuri buvo LK moterų parengta. Stalai buvo gražiai papuošti ir apdėti geru maistu. Visi buvo dėkingi.

M.

Redland, Calif.

Š. m. balandžio 22 d. nežinomi piktadariai padėjo bombą Redlands Universitete. Spėjama, kad nuostolių padaryta apie 40,000. Įstaigos valdyba spėja, kad tai bus nepilnapročių darbas. Eina tyrinėjimas.

-:- -:- -:-

Mūsų lietuvių kolonijoj (t. y. Yucaipoj ir Redlands) įvyko nemažai pasikeitimų. Mirus drg. M. Alvinienei, o drg. J. K. Alvinui skubiai apsivedus ir apleidus mūsų koloniją, pasidarė nemaža spraga kaip LLD, taip ir LDS kuopose. Prisiėjo ieškoti asmens, kad užpildytų tą spragą. Šiaip taip gautas draugas, ir dabar kuopos valdyba yra visa.

-:- -:- -:-

Naujavedžiai apleido mūsų miestą balandžio 18 d., pranešdami, kad vyksta į Detroitą, Mich. Laimingos jiems kelionės ir laimingai praleisti medaus mėnesį. Buvo manyta, kad išvyks anksčiau, bet Jonas turėjo reikalų su važiuote, tai su DMV dėl Drivers License. Kitą sykį tenka žmogui ir be reikalo nukentėti. Per dvejus metus Jonas neturėjo teisės važinėti.

-:- -:- -:-

Drg. Antanina Russ pardavė savo vasarnamius Laguna Beach ir atvyko į Yucaipą apsigyventi. Netekome Alvinų, susilaukėme drg. Russ.

Girdėjome, kad drg. Širvinskienė pardavė savo namus ir nemaža žemės plotą ir žada apsigyventi Yucaipoj, arčiau lietuvių.

-:- -:- -:-

Prieš metus laiko Bettina Aptheker buvo pakviesta University of Redlands studentų, pasakyti kalbą apie marksizmą. Seniai sukilo ir išbarė studentus, kam kviečia komunistę. Bet vėliau aprimo.

Vietinis

Hampton, N. J.

Antanas Staniulis, gimė Lietuvoje balandžio 25 d., 1890. Jo vaikai, Chester, Alphonse, Alice ir jų šeimos suruošė jam gimtadienio pietus jo namuose, Hamptone, balandžio 26 d.

Sekanti svečiai dalyvavo pagerbti Antaną jo gimtadienio proga: Mr. ir Mrs. Chester Staniulis, Hampton, N. J.; Mr. ir Mrs. Chester Staniulis, Jr., Blairstown, N. J. ; Miss Linda Staniulis, New York City; Mr. ir Mrs. Joseph Magyar, Phillipsburg, N. J.; Mr. ir Mrs. Alphonse Staniulis ir dukros Diane, Carol, Sandra ir Traci, iš Hampton. Dukra Karen, gyvenanti Radford, Va. negalėjo dalyvauti. Kiti svečiai — Mr. ir Mrs. Richard Hummer, Sr. ir vaikai Brenda ir Richard, Jr., iš Hampton. Taipgi celebranto artimi draugai Mr. ir Mrs. Felix Muzikevich iš Budd Lake, N. J., ir Mr. Frank Sandor iš Alpha, N.J.

—Mrs. Alice Hummer

Pranešimas

Worcester, Mass.

LLD 11 kp. mėnesinis susirinkimas įvyks gegužės 13 d., 1:30 val. po pietų, 29 Endicott St.

Kviečiame narius dalyvauti. Turime daug reikalų apkalbėti: LDS suvažiavimas įvyks rugpiūčio dienomis Detroite. LLD 2-osios apskrities suvažiavime nutarta "Laisvės" pikniką laikyti liepos 12 Olympia Parke. Turėsime gerai prisirengti, kad jis būtų pasėkmingas.

Jaskevičius, sekr.

-:-

LDS 57 kp. mėnesinis susirinkimas įvyks gegužės 13 d., 2:30 val. po pietų, 29 Endicott St.

Kviečiame narius dalyvauti šiame nepaprastame susirinkime. Šiemet įvyksta LDS 19-asis seimas. Šiame susirinkime turėsime rinkti Centro Valdybą ateinantiems dvejiems metais, ir gal kas iš kuopos narių atsinešite naujų sumanymų seimui.

Šiemet nariai gerai mokate duokles už metus ir pusmetį. Šiame susirinkime galėsite pasimokėti duokles, nes vasaros metu turėsime susirinkimų pertrauką. Būtų gerai pasimokėti už keletą mėnesių anksčiau.

Jaskevičius (34-35)

Įvairios Žinios

Columbus, Ohio. Nacionalinė gvardija šūviais ir ašarinėmis bombomis puolė streikuojančius universiteto studentus. 86 sužeidė, daugiau kaip 400 studentų areštavo.

Washingtonas. — Federalinė grandžiūrė įkaltino 13 asmenų, kaip vaistų šmugelninkus.

Buffalo, N. Y. — Teismas priteisė dr. Fiedire 6 mėn. kalėjimo, o jo žmoną pasimokėti $500 bausmės už savo namuose marijuana cigarečių laikymą.

Washingtonas. — Amerikos studentai gegužės 1 d. streikavo, protestuodami prieš Nixono žygius Kambodijoje ir pantheriečių teismą New Haven, Conn.

Washingtonas. — Naujos Mobilizacijos Komitetas ruošia protesto demonstraciją gegužės 9 d. prieš Nixono žygius Kambodijoje.

Hollywoodas. — Mirė 35 metų aktorė Inger Stevens, per tris metus vaidinusi televizijoje "Farmer's Daughter" vaidinime.

Maskva. — Užsienio reikalų ministerija pasakė, kad Izraelio tvirtinimas, būk tarybiniai lakūnai vairuoja Egipto karinius lėktuvus, yra didžiausia kvailybė.

Montrealas. — Prancūziškoje Quebeko provincijoje rinkimus laimėjo liberalai, priešingi atsiskirti nuo Kanados.

Port-au-Prince. — Haiti sukilėliams nepavyko nuversti valdžią, diktatorius Duvalier įsakė šaudyti maištininkus ir sabotažninkus.

Chicago. — Daugelio unijų vadai užprotestavo prieš Amerikos invaziją į Kambodiją.

Washingtonas. — Senatorius Packwood pasiūlė bilių priimti nacionalinį aborcijų įstatymą, kuris galėtų padengti visas valstijas.

Milwaukee, Wis. — 5,000 Allen-Bradley korporacijos darbininkų tebestreikuoja. Derybos nedaro progreso.

Lawrence, Kansas. — Policija purškė chemikalinius nuodus į demonstruojančius studentus.

Newark, N. J.—New Jersey AFL-CIO unijų delegacija pasmerkė Kongrese republikonų vado Fordo pasiūlymą išmesti iš Aukščiausiojo Teismo teisėją Douglasą, kuris kovoja prieš rasistus ir gina darbo žmonių teises.

Haywards Heath, Anglija. — Teismas atėmė 13-metę mergaitę nuo tėvų ir padėjo ją į valdžios prieglaudos namus, todėl, kad ji per daug sveria.

Mergaitė sveria 225 svarus ir pradėjo neiti į mokyklą. Motina teismui priešinosi, bet teisėjas pasakė, kad mergaitės mokslas ir sveikata pavėikti dėl jos svorio.

Stiklinės gėlės ir jų gamintojai

Harvardo universitetas turi nepaprastą stiklinių gėlių modelių kolekciją, kurią sukūrė du vokiečių menininkai Leopoldas ir jo sūnus Rudolfas Blaška.

Pirmieji šios kolekcijos modeliai buvo pagaminti netoli Drezdeno 1887 m., o paskutiniai—1936 m.

Harvardo Botanikos muziejaus įkūrėjas prof. D. Gudas, pastebėjęs stiklo meistrų Blaškų talentus, įkalbėjo juos padirbėti botanikos tematika. Blaškos sutiko ir per 50 metų sukūrė šią unikalią kolekciją.

Meistrai neturėjo mokinių, ir jų stiklinių gėlių gamybos paslaptis dingo. Dabar belieka tik gėrėtis jų nuostabiu meistriškumu. Dauguma gėlių buvo pagaminta rankomis. Kaitinamas stiklas suminkštėdavo, tačiau jo nepūsdavo. Stambesnės dalys sutvirtintos vielelėmis. Stiklas nudažytas lako miltelių į stiklo masę, todėl net patys pirmieji modeliai iki šiol neprarado savo pirmykštės spalvos.

Kolekcija vaizduoja 847 augalų rūšis. Yra prigaminta daug padidintų atskirų augalų žiedų modelių. Iš viso kolekcijoje yra daugiau kaip 3,000 modelių. Stikliniai augalai yra taip tiksliai botaniškai pagaminti, kad be didinamojo stiklo juos sunku atskirti nuo tikrų. Menininkai retai suklysdavo, nes stikle atkurdavo tik tai, ką matydavo gyvose gėlėse. Stikliniai modeliai taip panašūs į gyvus augalus, kad jiems suteikti botaniniai pavadinimai.

Ši kolekcija suteikia galimybę studentams bet kuriuo metu per trumpą laiką susipažinti su didele gėlių įvairove, jų natūraliu dydžiu, formomis ir spalvomis.

E. Abramova

Helsinki, Suomija. — Generolas Kauko Poehoenen pateko po besisukančiais helikopterio sparnais ir ant vietos tapo užmuštas.

Jakarta. Indonezijos valdžia sako, kad ji sušauks Azijos tautų konferenciją užtikrinimui Kambodijos nepriklausomybės.

Andorra.— Šios "karalystės" vyrai pagaliau sutiko moterims suteikti balsavimo teisę. Balsuotojų skaičius pakilo nuo 1,500 iki 3,000.

Adresuodami laiškus būtinai uždėkite "Zip Code" numerį.

HELP WANTED--MALE-FEMALE

WOMEN WANTED for handpressing and packing, will teach. Very pleasant surroundings and benefits. Apply in person. CARNIVAL CREATIONS, INC., 1050 Edward St., Linden, N. J. (31-40)

SCHOOL GUIDE

Sacred Heart School.
Resident School for boys.
Grade 4 through 8
Brothers of the Sacred Heart
Andover, Mass.
(31-39)

HELP WANTED--MALE-FEMALE

FOUNTAIN CLERKS

No Eves. or Sundays!

Immediate full time openings from 8 to 4:30 PM. 5 days a week. Excellent pay plus many fringe benefits including merit increases, liberal discounts, 1-4 weeks paid vacation. Paid sick leave, profit sharing, hospitalization and much, much more! Take the Capital Flyer from D. C. directly to store. Apply to Mr. Bill Roberts or Joe Royal daily between 8 AM and 5:30 PM. Or call 301-881-4930.

DRUG FAIR

5600 Fishers Lane
Parklawn Bldg. (HEW)
An Equal Opportunity Employer
(34-43)

GUARDS—Security, full and part time work avail. in Phila. & Camden, N. J. areas. Immediate openings, good pay, company paid benefits. Retired personnel accepted. Must have phone and no polic record. Call 477-2424 bet. 9 AM—5 RM. Mon. thru' Fri. or write P. O. Box 151, Ardmore, Pa. 19003. An equal opportunity employer. (34-37)

CAKE BAKER. Experienced finisher and make-up man. Starting salary $250 for 52 hr. week plus fringe benefits. Call GIANNELLA BAKING CO., 298—21st Ave., Patterson, N. J. 201-523-9258. (34-37

CONADEL COATS

Has opening for experienced:

Sewing Machine Operators; Sleeve Setters, Lining Setters; Top Stichers—on Ladies coats. Steady amployment. Elevator service. Apply: 100 Prince St., Paterson, N. J. (34-36)

INSURANCE PERSONNEL

Why not work for one of America's most unusual Companies?
We are moving to East Whiteland before next winter's snow.
If you type or if you simply want to learn something new—take one small risk. Call me anad lets talk about this exceptional Co. Personnel Manager 265-4300. Ext. 294. NATIONAL LIBERTY CORP., King of Prussia, Pa. Equal Opportunity Employer. (34-36)

MAIDS

For general cleaning modern motel.
GEORGE WASHINGTON MOTOR LODGE
Willow Grove. Apply in person.
See Mr. Eric Schwarz.
(34-40)

PACKERS-MACHINE OPERATORS
Paper convertor in Edison has immediate opening for women packers and machine operators on all 3 non-rotating shifts. No experience necessary. Paid holidays, Company paid Blue Cross-Blue Shield. Contact: ELWIN PACKAGING CORP. Building 445. Raritan Center, Edison, N. J. 201-225-2123. (34-38)

COOK. 1st and asst. cook, experienced in quantity cooking. Live in facilities. 9 week girl scout camp, near Marlton, N. J. 609-983-4200. An Equal opportunity employer. (34-36)

MEN'S TIE HAND STITCHERS
SLIP STITCHERS
Call 201-867-2525
(34-40)

WANTED. A woman for child care and light housework. 5 day week, 7:30 to 4:00. References required. Salary $65 per week. For information call 301-948-2506. (34-37)

HELP WANTED--MALE-FEMALE

MASSEUR

Immediate opening for permanent position with local branch of nation's fastest growing and most progressive chain of health and recreation centers. Good starting wages. Experienced only. No Floaters.

Call MR. SPEARS
E. Brunswick, N. J. 201-257-7878
(27-36)

COOKS

SHORT ORDER

$150 WEEK

FREE BENEFIT INCLUDING:

- UNIFORMS
- PAID VACATIONS
- PAID LIFE INSURANCE
- HOSPITALIZATION

Call (201) 538-9718

An Equal Opportunity Employer
(31-35)

PRINTING
TRAINEES
LOOKING FOR A TRADE WITH A FUTURE?
EARN WHILE YOU LEARN

Starting Weekly Earnings average $100 per week. Over $125 in 1 year 37½ hour work week. Overtime work available.

Company paid benefits include hospitalization. Major Medical Life insurance. Steady Employment.

UNIT PRINTING CORP.
Midland Ave., and Marginal Rd.
Paramus, N. J. — 201-265-1200
An Equal Opportunity Employer
(31-34)

DRAFTSMAN

Minimum of High School education, including 2 years of High School training in drafting, and six months drafting experience, or the equivalent thereof, to work in leading utility office in Woodbridge, N. J. area.

Good starting salary. Excellent fringe benefits. Call Mr. Harvin. 201-289-5000 for appointment. An Equal Opportunity Employer.
(31-34)

ITHACA COLLEGE
Founded 1892
ITHACA COLLEGE
ITHACA, NEW YORK
ADVANCED PLACEMENT PROGRAM
FOR
HIGH SCHOOL STUDENTS

PERFORMING ARTS
Art
Cinematography
Drama
Music
TV-Radio
Session:
July 13-August 14

PHYSICAL EDUCATION
Male:
Basketball
Football
Track
Wrestling
Female:
Field Hockey
Gymnastics
Track
Sessions:
June 29-July 10
July 13-July 25

For further information and brochure, write:
Director of Summer Sessions
Ithaca College
Ithaca, New York 14850
(34-36)

KEYPUNCH OPERATOR. National concern has immediate opening for experienced or IBM school graduate; 35 hr. week. Convenient location and generous benefit program. For interview, contact P. W. Price, Atlas Supply Co., Diamond Road, Springfield, N. J. 201-379-6550. (28-34)

SERVICE REPRESENTATIVE. Looking for a career in the Business Equipment Field? Anderson Jacobson is looking for a man to service data communication equipment in the Hackensack area. We offer excellent salary and fringe benefits including free hospitalization and life insurance. To qualify you should have high mechanical aptitude, some electronics training or experience and a desire to advance to field service. If you qualify call Bob Dolinski at 201-488-2525. (28-34)

MACHINISTS. For Prototype Shop. Investigate your future with us. Call Personnel Dept. 201-351-4442. Or apply in person to:
PRECO
1246 Central Ave., Hillside, N. J.
(29-38)

MAN FOR PRODUCTION and mixing plant, immediate opening, no experience necessary, we offer excellent pay, fringe benefits, all day work. Call MI 6-3800 for interview. CRC CHEMICAL, Limekiln Pike, Dresher, Pa. (31-37)

PRINTER-COMPOSITOR with Ludlow. Exp. start $155 per week. Progress to $175 per week. Paid vacations, hospitalization and holidays. Call 201-471-2881, (31-35)

Ką apie moteris mano du T. Liet. menininkai ir 1-as mokslininkas

Šių metų ketvirtajame žurnalo "Švyturys" numeryje skaitome Tarptautinės Moters Dienos proga net trylikos vyrų pasisakymus apie moteris. Čia paduodame mums gerai žinomų dviejų menininkų ir vieno mokslininko nuomonės.

Dainininkas Vaclovas Daunoras:

—Moterys stengiasi atrodyti ne tokios, kokios jos yra iš tikrųjų, o vyrai troškšta matyti moteris ne tokias, kokios jos yra, bet kokias patys įsivaizduoja.

Velniškai norisi įkišti nosį po tais šydais ir dirstelėti į mums, vyrams, nežinomą antrąją savo gyvenimo pusę — į moterį be kaukės. Deja! Kas tai sugebės!..

Geriausiai jaučiuosi su moterimis, kuri mane neregimai papildo, kuri nepaaiškinamai man artima ir tuo pat metu labai skiriasi nuo manęs. Gal būt, tokie skirtumai dviejų asmenų vienybėje ir yra moters bruožai, kuriuos labiausiai vertinu.

Man patinka temperamentingos, gyvenimo fantazijos kupinos moterys.

Myliu įvairiaspalvę moterį, kaip vaivorykštę; besikeičiančią, kaip pavasaris ir ruduo, žiema ir vasara; visada gražią, įdomią, kaip pati gamta.

Vertinu moteriškus prieštaravimus: jos vaikišką silpnybę, geležinį tvirtumą, miglotą intuiciją ir šaltą racionalizmą, stichišką atsipalaidavimą ir griežtą atsakomybę.

Skulptorius Gediminas Jokubonis

—Kaip saulės spindulys, šlysdamas skulptūros paviršiumi, dalina jį į šviesą ir šešėlius, kurių dėka mes suvokiame formos, grožį, taip ir šviesiosios, ir tamsiosios moters pusės parodo jos esybę su visais gamtos dovanotais privalumais bei trūkumais.

Sunku būtų išrinkti vieną pagrindini moters teigiamą bruožą. Man atrodo, kad svarbiausias moters bruožas turėtų būti natūralumas. Moteris turėtų būti tokia, kokia ji iš tikrųjų yra. Nemalonu darosi žiūrėti į moterį, kuri nebe pagal savo amžių maivosi ir rėdosi, stengiasi sudominti kitus (paprastai vyrus) tuo, ko ji iš tikrųjų neturi. Keistos ir tos, kurios vaidina kažkokias supermoteris, iki kurių vyrams sunku priaugti, nors dažniausiai tokiu nusistatymu dengia kokią nors padarytą klaidą, kitaip sakant, blogai išmestą kortą gyvenimo žaidime.

Natūralumas turėtų lydėti moterį per visa gyvenimą. Juk mūsų mažosios sesutės ir dukrelės, bei motinos ir senelės irgi yra moterys. Jas mes mylime už ju atvirumą ir natūraluma. Neturėtų būti išimties ir likusioms, kurias mes vadiname žydinčiomis moterimis.. Tuo laikotarpiu jos turi pakankamai daug natūralių kerų, kuriais pavergia vyrus, todėl bet koks nenatūralumas ir maivymasis yra atstumiantis ir biaurus.

Profesorius Jūras Požela

— Niekas, tikriausiai, neprieštaraus, jog išorinis moters grožis — svarbus mūsų gyvenimo faktorius. Ar atvykšti į kitą miestą, ar patenki į kompaniją, pagal moteris gali spręsti apie vyrų kultūrinį lygį.

Apskritai, moters grožis—tai mūsų kultūros fondo dalis. Jūsų grožis—mūsų rūpestis!

Ir vis dėl to pastovesnis faktorius moters grožyje yra akys. Moteris be savo pagrindinio moteriško tikslo privalo turėti savo pasaulėžiūrą, matyti didelę gyvenimo prasmę, o tuomet ir akys giedros, didelės.

Juk moterys labai neatsparios miesčioniškumui, smulkiam savininko jausmui, o iš čia ir siauri interesai, pavydas; viskas atrodo juodai, o svarbiausia — jaunystės metai eina. O kaip siaura pasaulėžiūra kenkia akių grožiui! Koks nemalonus smulkmeniškų ir gudrių moterų žvilgsnis. Arba pažiūrėkit pačios — jeigu jus 'viskas nervina,' kokios jūsų negražios akys! Tai nereiškia, kad jeigu jūs jaučiate neapykantą žmogui, — reikia šypsotis—tai taktiškumas, nuo kurio bloga darosi.

Čia ne pamokslas, o prašymas: būkite gražios—tai bus labai malonu ir jums, ir mums, ir vaikučiams.

Skrybėlėms gaudyti priemonė

Amsterdamas garsėja kanalais. Kadangi pajūryje dažnai pučia stiprūs vėjai, vietiniams gyventojams ir gausiems turistams neretai jie nuvožia nuo galvų skrybėles ir nuneša jas į kanalus. Ir plūduriuoja kanaluose kepurės, skrybėlės, beretės bei kitokie galvos apdangalai. Kad nukentėjusieji turėtų mažiau rūpesčių, Amsterdamo magistratas nutarė prie kiekvieno tilto (jų yra 400) pakabinti ilgas kartis su kabliukais. Tokiomis kartimis lengva kepures išgraibyti. Ši priemonė turi ne tik praktinę reikšmę: tai papildomas atrakcionas turistams.

MAŽIAUSIA BUDOS STATULĖLĖ

Burmoje, netoli Kuaktano miestelio, yra budistų vienuolynas, kuris pastaruoju metu labai sudomino turistus. Vienuolyne eksponuojamas unikalus senovės paminklas — mažiausia pasaulyje Budos statulėlė, padaryta iš deimanto. Ji truputį aukštesnė kaip 4 cm ir sveria apie 40 g. Šią statulėlę XIX a. pabaigoje rado mažas berniukas. Nuo to meto ji saugoma vienuolyne ir tik neseniai pradėta rodyti.

DERLIUS SAUGOMAS LAUKUOSE

"Monsato" chemijos kompanija sukūrė būdą, kaip laikyti grūdus ar žaliuosius pašarus lauke per žiemą. Grūdai arba nupiauta žolė supilama ant plastmasinės plėvelės, o plėvelių kraštai suvirinami. Per mažą angelę išsiurbiamas oras. Taip laikomi žalieji pašarai išlaiko žymiai daugiau drėgmės, negu silosas.

Kamuolio žaibo mįslė

Retkarčiais audros metu pastebimi labai savotiški reiškiniai — kamuoliniai žaibai. Tuo tarpu, kaip įprastiniai žaibai skelia nepaprastai dideliu greičiu ir dažniausiai gana siauromis laužytomis linijomis, kamuoliniai žaibai dažniausiai slenka vėjo greičiu, o esant ramiam orui, kartais jie beveik nejuda. Yra žinoma, kad kamuoliniai žaibai kartais patenka net į kambarį, vėl iš jo išeina ir ramiai arba su trenksmu išnyksta.

Kamuoliniai žaibai, kaip rodo jų pavadinimas, yra arba rutulio arba kiaušinio pavidalo. Jų skersmuo siekia iki 35 centimetrų, spalva — gelsvai raudona. Žaibas laikosi neilgai — kelias arba keliolika sekundžių. Žaibo viduje gali būti labai aukšta temperatūra — iki 3-4 tūkstančių laipsnių.

Kamuolinių žaibų prigimtis ir atsiradimas tebėra neišaiškinta. Yra nuomonių, kad juose vyksta trumpalaikės angliavandenių degimo reakcijos. Tam tikri laboratoriniai bandymai patvirtina tokią mintį. Kitų mokslininkų nuomone, kamuoliniai žaibai atsiranda elektromagnetinių bangų židiniuose. Pagaliau manoma, kad kamuolinis žaibas—ketvirtasis medžiagos būvis — plazma. Taip vadinamos karštos įelektrintos dujos. Kamuolinių žaibų mįslė bus galutinai įspėta tuomet, kai visiškai tokius pat kaip gamtoje žaibus pavyks pagaminti laboratorijoje.

A. Juška

Napoleono gyvenime nemažą reikšmę turėjo penktadieniai: 1779 metų balandžio 23 dieną, penktadienį jis įstojo į mokyklą, 1799-ųjų gruodžio 13 dieną, penktadienį, jis paskiriamas Pirmuoju konsulu. Penktadienį, 1804 metų gegužės 18 dieną, jis tapo imperatoriumi. Penktadieni, 1815 metų rugpiūčio 11 dieną jis buvo ištremtas. Pagaliau 1838 metų gegužės 7 dieną, penktadienį, jis mirė.

A Scientist Gives $1,000 to the Panthers

Many people have a vague idea about what the Black Panthers are all about. Some people call them trouble-makers and what not. I saw in The New York Times (April 29) that a Harvard microbiologist who won the 1970 Eli Lilly award for being the first to isolate a pure gene turned his award money $1,000 over to the Black Panthers Party.

Dr. Jonathan, R. Beckwith, 34 years old, explained: "My concern about the misuse of science in this country has increased and my feeling of the necessity for scientists to take clear positions has increased."

He said he was giving the money to the Panthers to help "an organization which I believe is making some important contributions to changing society so that it serves the people."

Ilse

Jau šį sekmadienį išgirsime Vilniaus operos solistą Daunorą

Jau visi šios apylinkės lietuviai žinote, kad šiuo tarpu Amerikoje vieši įžymusis Lietuvos dainininkas, Vilniaus operos solistas Vaclovas Daunoras. Džiugu, kad ir mes turėsime progą su juo susitikti, jį pasveikinti ir, svarbiausia, išgirsti jo galingą balsą lietuvių liaudies dainose. Tam tikslui šį sekmadienį (gegužės 10 d.) yra ruošiami vieši pietūs, kuriuose bus visiems puiki proga su svečiu susitikti ir išgirsti jį dainuojant.

Parengimas-pietūs įvyks Laisvės Salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park. Pradžia 1 val. Už skanius pietus su vaišėmis tiktai $3 asmeniui.

Visi ir visos nuoširdžiai kviečiami dalyvauti. Tikimės svečių ir iš tolimesnių kolonijų.

Rengėjai

"LAISVĖS" REIKALAIS

Skaitytojai atsinaujindami prenumeratas, nepamiršta ir priedo laikraščio paramai. Šiuo laiku gauta dovanų nuo:

Juozukas iš Kalifornijos ..	$500.00
M. Valilionienė (savo laimėtą vajuje premiją), Fort Lauderdale, Fla.	15.00
Petras Bieliauskas, Richmond Hill, N. Y.	11.25
Alex ir Elizabeth Klimas, Hartford, Conn.	11.00
Eleanora Sungailienė Oceanside, N. Y.	10.00
John Baker, Brooklyn, N. Y.	10.00
J. Lukštas, Windsor, Conn.	10.00
Marytė Tamelienė, Flushing, N. Y.	10.00
Alice B. Hummer, Hampton, N. J.	10.00
Alex Mitchell, Brooklyn, N. Y.	6.00
E. Katinis, Easton, Pa.	5.00
K. Karpavičienė Brooklyn, N. Y.	5.00
W. Karlan, Jensen Beach, Fla.	3.00
Mary Truikis, Scranton, Pa. ..	3.00
Ona Gricienė Cambridge, Mass.	3.00
A. Garland, Nanaimo, Canada	2.00
J. P. Kamarauskas, Girardville, Pa. ..	2.00

Po $1.00: A. Sliekienė, Miami, Fla.; M. Peterson, So. Boston, Mass.; Aldona Anderson, Lagrangeville, N. Y.; K. Markūnas, Lawrence, Mass.; A. Paukštys, Philadelphia, Pa. M. P. Karpavich, Nashua, N. H.; M. Šmagorius, Miami, Fla.; J. Čepukaitis, Mesa, Arizona; F. Netsel, Gardner, Mass.; M. Vanagaitienė, Scranton, Pa.; M. Zwinakis, Ormand Bch, Fla., ir J. Kireilis, Johnson City, N. Y.

-:- -:- -:-

Didelis ačiū viršminėtiems prieteliams už atsinaujinimą prenumeratų ir nepamiršimą kiek pridėti laikraščio paramai. Vasara jau čia pat. Reikia rūpintis, kad pajamos nesumažėtų, Vasarą išmokėjimai nesumažėja — nebent ant šilumos (aliejaus), o pajamos susitraukia.

Atžymėdami savo sukaktis, nepamirškite ir "Laisvės."

Ačiū!

Administracija

Didelis A. Goldbergo laimėjimas

Manhattano prezidentas Percy Sutton užgyrė Arthur Goldbergo kandidatūrą į N. Y. valstijos gubernatoriaus vietą Demokratų partijos sąrašu. Šis užgyrimas Goldbergui labai svarbus todėl, kad Sutton yra negras. Manoma, kad daugelis kitų negrų veikėjų taip pat dabar užgirs Goldbergo kandidatūrą.

Sutton sako, kad jį gerai paveikė Goldbergo sutikimas priimti negrą veikėją Patersoną kandidatu į gubernatoriaus pavaduotojo postą.

Suttono užgyrimą labai norėjo laimėti kiti du demokratų veikėjai — Samuels ir Morgenthau. Bet jiems nepavyko.

Kvietimas į konferenciją

Lietuvių Literatūros Draugijos Antrosios Apskrities konferencija įvyks gegužės 24 dieną, 11 val. ryto, Labor Lyceum, 15-17 Ann St., Harrison, N. J. Reikia kad konferencija būtų sėkminga. O ji bus tokia, jeigu visos kuopos prisiųs skaitlingas delegacijas. Kuopų valdybos ir veikėjai raginami tuo pasirūpinti.

Apskrities Valdyba

Invazija nepavyko

Havana. — Kubos radijas skelbia, kad paskutiniai keturi įsiveržėliai į Kubą suimti. Viso užmušta ir suimta 13 iš Floridos atvykusių įsiveržėlių.

Jie manė, kad Kuboje juos priglaus ir padės kovoti prieš Kastro valdžią. Jie baisiai apsiriko. Dar viena invazija nepavyko.

Minneapolis. — Nuo balandžio 9 d. streikavę mokytojai sutiko priimti mokyklų tarybos pasiūlymus ir baigti streiką.

Canastota, N. Y.—Mr. ir Mrs. Keville minėjo 69-ąsias vedybų metines. Jie turi 6 vaikus ir 24 anūkus.

Paryžius. — Kompozitorius Theodorakis kviečia demokratinius graikus sudaryti nacionalinę tarybą kovai prieš Graikijos militaristų valdžią ir Amerikos imperializmą, kuris palaiko Graikijos militaristus.

Paryžius. — Pietų Vietnamo revoliucinės valdžios užsienio reikalų ministrė Binh pareiškė, kad Vietnamo išsilaisvinimo jėgos padeda Kambodijos partizanams kovoti prieš Amerikos agresiją.

Los Angeles. — Hollywoodo aktorius Ed. Begley mirė turėdamas 69 metus amžiaus.

Majoras Lindsay ir vėl pasmerkė Viet. karą

Pereitą ketvirtadienį David Frost televizijos programoje dalyvavo mūsų miesto majoras John Lindsay. Jo buvo užklausta, kaip jis žiūri į dabartinį Vietnamo karą. Reikia pasakyti, kad majoras labai atvirai ir aštriai pasisakė prieš karą. Jis nesutinka su prezidento Nixono politika. Jis stoja už tai, kal karas būtų nutrauktas ir kad Amerikos jėgos būtų iš Vietnamo ištrauktos.

Įdomu tai, kad kai majoras tokius pareiškimus darė, publika jam labai plojo. Tas parodo žmonių nusistatymą prieš karą.

Beje, kalbos eina, kad Lindsay žada mesti Republikonų partiją ir persikelti į Demokratų partiją. Jo buvo paklausta, kiek tuose ganduose yra tiesos. Majoras atsakė, kad jis nemato skirtumo tarp šių partijų ir kad persikėlimas iš vienos į kitą niekam nieko gera neduotų.

Ką daryt su lūšnynais ir nuomomis mieste

Per du metus buvo vedamas New Yorko mieste tyrinėjimas gyvenamųjų namų padėties. Tyrinėjimui vadovavo prof. George Sternlieb iš Rutgers universiteto. Tas miestui atsiėjo $250,000.

Kokia šio tyrinėjimo išvada? Ogi tokia, kad namų savininkams reikia leisti pakelti nuomas. Bet to dar **Viet.** neužtenka pašalinimui New Yorko lūšnynų arba išgelbėjimui daugybės namų nuo pavirtimo lūšnynais.

Buvo tyrinėjama 963 namai. Raportas turi 1,100 puslapių.

Manoma, kad pagal šitą raportą majoras Lindsay sudarys Miesto Tarybai pasiūlymą, kiek bus leidžiama namų savininkams nuomas pakelti.

Ar policininkai pildys teismo uždraudimą?

Miesto valdžia gavo iš teismo uždraudimą prieš policininkų grūmojimą streiku, jeigu jiems algos nebus pakeltos. Bet dar nežinia, kaip pasielgs policininkų unija — Patrolmen's Benevolent Association. Ji gali nepaisyti uždraudimo. Policininkai gali viešai streiko neskelbti, bet išlikti iš darbo, pasiteisindami, kad jie serga. O už "susirgimą" juos negalima bausti...

Stockholmas. — Švedijos valdžia aštriai kritikuoja prez. Nixoną už praplėtimą karo į visą Indokiniją.

San Francisco. — Net 216 katalikų bažnyčios vyskupų konferavo tris dienas. Nutarė priešintis aborcijų įstatymui ir sukelti $50,000,000 fondą kovai su skurdu.

IEŠKAU

Noriu įsigyti mažą (apie 20 akrų) farmą arti Delaware upės arba Strousburg, Pa. apielinkėj, ar prie Poconos. Kas žinote tokią vietą pardavimui, prašau parašyti man šiuo adresu: Jurgis Vedegys, 101-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. 11417
(34-36)

Parengimų Kalendorius

Gegužės 10 dieną

Pietūs susitikimui su Lietuvos operos solistu Vaclovu Daunora. Laisvės salėje 102-02 Liberty Ave., Ozone Park. Pradžia 1 val.

Nepraleiskite progos išgirsti šį įžymųjį lietuvių tautos dainininką. Už pietus $3.

Gegužės 17 dieną

LLD 185 kp. minėjimas Lenino šimtmetinės sukakties "Laisvės" salėje, Ozone Park, N. Y. Pradžia 2 val. popiet. Dainuos Aido choras, bus filmas iš Lietuvos.

Gegužės 24 dieną

Hartforde Laisvės banketas. Pietūs 1 val. Paskui meninė programa, kurią išpildys Worcesterio Laisvės Choras. Įžanga už viską $3 asmeniui. Vieta: 157 Hungerford Street.

Birželio-June 7 d.

Grupė laisviečių ruošia "Cook-Out" Forest Parke. Prašome tą dieną užsirašyti kalendoriuje.

Ozone Park, N. Y.

LDS 13 Kp. Nariams

LDS 13 kuopos susirinkimas įvyks gegužės 6 d., "Laisvės" salėje. Pradžia 6:20 val. vakare.

Bus balsavimas už kandidatus į LDS Centro Valdybą. Taipgi sužinosime, kam teks Emerson Radio.

Po susirinkimo bus kavos ir užkandžių.

Valdyba

Pranešimas

Ozone Park, N. Y.

LLD 185 kuopos susirinkimas įvyks gegužės 12 d. 2 val. popiet, Laisvės salėje, 10202 Liberty Ave., Ozone Park.

Visi nariai prašomi ateiti. Pasimokėkite duokles. Gausite naują knygą "Juodasis kraujas." Tai labai įdomi, naudinga knyga.

Valdyba (34-36)

Washingtonas. — Įžymus Graikijos demokratinių jėgų vadas Papandreou kaltina Ameriką už palaikymą fašistinio režimo Graikijoje. Be Amerikos paramos jie neišsilaikytų galioje nei poros savaičių, sako Papandreou.

Kairas. — Jungtinių Tautų tyrinėtojai patyrė, kad Izraelis tikrai kankina arabus okupuotose teritorijose. 140 liūdininkų tai patvirtino.

DĖMESIO! DĖMESIO!

Jeigu jūsų TV sugedo, kreipkitės pas mus. Mes taisome Televizorius — spalvotus ir nespalvotus. Parduodame ir įtaisome Antennas. Taisome ir radijus, HI-FI ir STERO. Įstatome antennas dėl spalvotų televizorių ir Master Antennas. Būsite patenkinti mūsų patarnavimu. Kalbame lietuviškai.

Dėl daugiau informacijų, prašome skambinti: 647-2327. REDDING ELECTRONICS, 3414 Fulton St., Brooklyn, N. Y. 11208.

(32-39)